

TERVO

**Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–
2027**

Sisällysluettelo	s.
1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
2 YLEISPERUSTELUT	5
2.1 Kuntatalouden yleinen kehitys.....	5
2.2 Kunnan tärkeimmät painopistealueet.....	6
2.3 Kunnan toimintaympäristö	8
3 VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUS.....	12
3.1 Talousarvionäkymät 2025.....	12
3.2 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvollisuus	12
3.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	13
3.4 Henkilöstö	13
4 KONSERNIOHJAUS.....	14
4.1 Konserniohjauksen periaatteet	14
4.2 Tervon kuntakonsernin rakenne ja konserniyhteisöille asetetut tavoitteet.....	14
5 TERVON KUNNAN TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026-2027	16
5.1 Toimintakulut.....	16
5.2 Toimintakulut menolajeittain	16
5.3 Toimintatuotot	16
5.4 Toimintakate	16
5.5 Verotulot.....	16
5.6 Valtionosuudet.....	17
5.7 Tuloslaskelman arviointi.....	17
5.8 Rahoituslaskelman arviointi.....	17
5.9 Tase-erien kehitys	17
5.10 Taloussuunnitelmakauden 2026–2027 investointiohjelma.....	18
5.11 Kertynyt ylijäämä / alijäämä	18
5.12 Lainat.....	18
6 VALTIOVARAINMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA KERÄTTÄVÄT TIEDOT 20	
7 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN YHTEENVETO TA 2025	21
8 TULOSLASKELMAOSA (ulk. + sis. erät)	22

8.1	Tavoitteet ja tunnusluvut	22
8.2	Tuloslaskelma (ulkoinen).....	23
8.3	Toimintatuotot ja –kulut lajeittain TA 2025.....	23
9	RAHOITUSLASKELMA.....	25
10	HALLINTOKUNTAKOHTAISET TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET	26
10.1	Keskusvaalilautakunta (toimielin, 100).....	26
10.2	Tarkastuslautakunta (Toimielin, 120)	26
10.3	Kunnanhallitus (Toimielin, 130)	27
10.4	Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin, 160)	33
10.5	Sivistyslautakunta (Toimielin, 300).....	35
10.6	Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin, 650)	48
11	INVESTOINTIOSA	59

1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Tervon kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

Vuoden 2025 talousarvio on laadittu siten, että pyrimme turvaamaan kunnan talouden tulevien vuosien osalta. Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja veronmaksajan etua ajatellen. Teemme edelleen yhteistyötä naapurikuntien kanssa ja haluamme olla mukana yhteiskunnallisessa kehityksessä.

Kuntakenttä elää jatkuvassa muutoksessa, uutta kuntia koskevaa lainsäädäntöä toimeenpannaan jatkuvasti. Keskeisin muutos on se, että vuoden 2025 alusta lähtien työllisyyspalvelut siirtyvät valtiolta kuntien järjestettäväksi. Tältä osin teemme yhteistyötä Kuopion kaupungin kanssa. Toisaalta vuoden 2025 osalta kuntalaisten kannalta on merkittävää kunnan uuden yhtenäiskoulu- ja kirjastorakennuksen urakka, jonka on tarkoitus valmistua vuoden 2025 loppuun mennessä.

Talousarviovuonna pyrimme tehostamaan kunnan elinvoimaisuustyötä konkreettisoin toimenpitein. Näitä ovat muun muassa kuituverkkorakentamisen selvittäminen, energiahakkeiden mahdollisuuksien selvittäminen sekä kunnan toimitilavuokrauksen näkyvyyden nostaminen.

Tervon kunta on edelleen maakunnan pienin kunta, joka tekee sille säädetyt tehtävät lain edellyttämällä tavalla laadukkaasti ja lähellä kuntalaisia. Kunta elää muutoksessa ja teemme työtä sen eteen, että kunta on jatkossakin hyvä asuinkunta kaikenikäisille.

-Lari Tiikasalo, kunnanjohtaja

2 YLEISPERUSTELUT

Kunnan toimintaa ja taloutta ohjataan vähintään kolmeksi vuodeksi laadittavalla taloussuunnitelmalla. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarviota on noudatettava kunnan toiminnassa. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa, ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalaki velvoittaa kuntaa huolehtimaan tulorahoituksen riittävydestä ja maksuvalmiuden säilyttämisestä. Kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit eivät saa siten ylittää kunnan voimavaroja

Talousarvioasetelma muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Samaa rakennetta noudatetaan taloussuunnitelmassa ja tilinpäätökseen sisältyvässä talousarvion toteutumisvertailussa. Toimintaa ja taloutta suunnitellaan ja seurataan käyttötalouden, investointien, tuloslaskennan ja rahoituksen näkökulmista. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet ja budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

2.1 Kuntatalouden yleinen kehitys

Yleiset kansantalouden ennusteet eri ennustelaitoksilta ovat bruttokansantuotteen muutoksen osalta pääosin hieman negatiivisia vuonna 2024. Suomen talous on ollut taantumassa vuodesta 2022 lähtien, ja vuonna 2024 kokonaistuotannon odotetaan supistuvan vuositasona noin puoli prosenttia edellisvuodesta. Työttömyysasteen ennustevaihtelut ovat hieman alle tai yli 8 prosenttia. Työllisyysasteen (15–64-vuotiaat) arvioidaan kasvavan maltillisesti vuosina 2027 ja 2028. Vuonna 2027 työllisyysaste nousee 75,0 prosenttiin ja on vuonna 2028 75,8 prosenttia. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta Pohjois-Savossa oli syyskuussa 10,2 %, mikä on 0,6 prosenttiyksikköä viime vuotta korkeampi.

Inflaation arvioidaan olevan 1,5–2,4 prosentin välillä. Ennusteet vuodelle 2025 ovat bkt:n muutoksen osalta noin kahden prosentin luokkaa. Arvonlisäveron korotus vuonna 2024 nostaa hintoja ja hidastaa inflaation laskua erityisesti vuonna 2025.

Maailmanlaajuisesti talouskasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin sekä nouseviin talouksiin. Euroalueen talouskehitys on vaatimatonta. Maailmantalous kasvaa vuonna 2024 3,1 prosenttia, ja kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025.

Suomen talouden kehitys on ollut viime vuosina selvästi heikompaa kuin euroalueella keskimäärin. Venäjän talouden ja kaupan merkitys Suomelle oli ennen hyökkäystä suurempi kuin useimmille euroalueen maille. Korkojen nousun vaikutus on ollut muita maita

voimakkaampi, koska Suomessa asuntoluotoista 94 prosenttia on vaihtuvakorkoisia ja korkojen nousu on välittynyt reaalitalouteen nopeasti.

Pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta edelleen. Sen lisäksi vuosien 2022–2023 nopea inflaatio ja siitä seuranneet kustannuspaineet heikentävät julkista taloutta myös lähivuosina.

Vuonna 2025 valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa. Tästä summasta on noin 4,7 mrd. euroa laskennallisia valtionosuuksia, noin 0,5 mrd. euroa kuntien verotulomenetysten korvauksia ja loput 0,4 mrd. euroa muita valtionapuja. Laskennalliset valtionosuudet kasvavat edeltävään vuoteen nähden noin 970 milj. euroa ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla. Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2025 noin 3,4 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 875 milj. eurolla ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tulevan TE-palvelu-uudistuksen ja kotoutumislain kokonaisuudistuksen seurauksena. Vuonna 2025 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024.

Kuntatalouden tilanne heikkenee vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan heikkenevän vuonna 2024 noin miljardi euroa negatiiviseksi. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee yleisesti edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena.

Vuonna 2024 negatiivisen vuosikatteen kuntia on arvion mukaan 15, mikä on hieman enemmän kuin edeltävänä vuonna. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa kuitenkin merkittävästi tarkastelukauden loppua kohden. Suurin osa negatiivisen vuosikatteen kunnista on alle 10 000 asukkaan kuntia. Eniten negatiivisen vuosikatteen kuntia on painelaskelman mukaan vuonna 2027, jolloin vuosikate on negatiivinen painelaskelman mukaan 66 kunnalla. Negatiivinen vuosikate kertoo kunnan käyttötalouden rakenteellisista ongelmista, jotka vaativat korjaamista. (Lähde: kuntatalousohjelma)

2.2 Kunnan tärkeimmät painopistealueet

Tervon kuntastrategia 2023–2025

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntalain 37 §:n mukaan kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Kunnan strategian päivittämisen tavoitteet ovat seuraavat:

Visio

Hyvä asuinkunta kaikenikäisille

Tervon kunnan strategialla tavoitellaan sitä, että Tervo on jatkossakin hyvä paikka elää ja asua kaikenikäisille ihmisille. Tervon kunta mahdollistaa hyvän elämän kaikissa elämänkaaren vaiheissa kaikille tervolaisille.

Strategiset painopisteet

Itsenäisyys

Yhteistyö ja verkostoituminen

Tervon kunta jatkossakin hyödyntää palveluiden järjestämisessä yhteistyön mahdollisuudet eri viranomaisten sekä naapurikuntien kanssa. Lisäksi yhteistyötä tehdään kansalaisjärjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Tervolaisten tarpeet ohjaavat kunnan toimintaa

Tervon kunnan päätöksenteossa huomioidaan kuntalaisten tarpeet. Tervon kunta on tervolaisia varten, kunnan palveluiden järjestämisessä on tärkeää rakentaa kunnan toiminnot kuntalaisia sekä kunnan elinvoimaisuutta ajatellen. Kunta tekee yhteistyötä tervolaisten, kesäasukkaiden sekä alueen yrittäjien kanssa.

Terve talous

Kevyt ja tehokas

Tervon kunta pyrkii päätöksenteossa taloudellisesti kestäviin sekä kustannustehokkaisiin ratkaisuihin. Kunta järjestää toimintansa kustannustiedon sekä tiedolla johtamisen varaan. Tervon kunnan organisaatio on matala sekä palvelukykyinen.

Toimiva ja kustannustehokas palveluhankinta

Ulkoistettujen palveluiden tulee olla laadukkaita sekä toimivia. Ulkoistaminen tehdään tiedolla johtamisen periaatteista noudattaen ja yhteistyö erilaisten toimittajaorganisaatioiden kanssa on toimivaa. Palveluiden järjestämisessä pyritään aina kustannustehokkaisiin ratkaisuihin, oli kyseessä hankintojen kilpailuttaminen, konserniyhtiöiden toiminta taikka oma palvelutuotanto.

Luonto

Kestävä kehitys ja luonnon kestävä käyttö

Tervon kunta tunnetaan puhtaista vesistöistä sekä kauniista luonnosta. Päätöksenteossa huomioidaan ympäristöasioiden sekä luonnon monimuotoisuus. Kestävä kehitys sekä luontoarvot osana ympäristömme nähdään kunnan voimavarana.

Uusiutuvat energiamuodot

Tervon kunta pyrkii osaltaan huomioimaan energiavalinnoissaan uusiutuvat energiamuodot. Uusiutuvat energiamuodot nähdään kunnan kannalta vahvuutena ja Tervon kunta pyrkii osaltaan olemaan avoin erilaisille uusiutuvan energiamuotojen toteuttamishankkeille.

Työ ja yrittäjyys

Monipuolinen palvelurakenne

Tervon kunta tekee toimivaa alueellista elinkeinopoliittista sekä pyrkii päätöksenteossaan huomioimaan alueellisen työllisyystilanteen, työvoimasaatavuuden sekä työnantajien tarpeet. Tervon kunnan alueella on monipuolinen yritysten palvelurakenne, joka tukee alueen elinvoimaisuutta.

Matkailu

Tervo tunnetaan matkailustaan sekä kauniista luonnostaan. Tervon kunta pyrkii toimillaan tukemaan matkailuelinkeinojen vahvistamistumista sekä kehittymistä. Kunta pyrkii tomissaan luomaan positiivista kuvaa Tervon alueen matkailun kannalta tärkeissä kohderyhmissä.

Työvoimapoliittinen vaikuttaminen

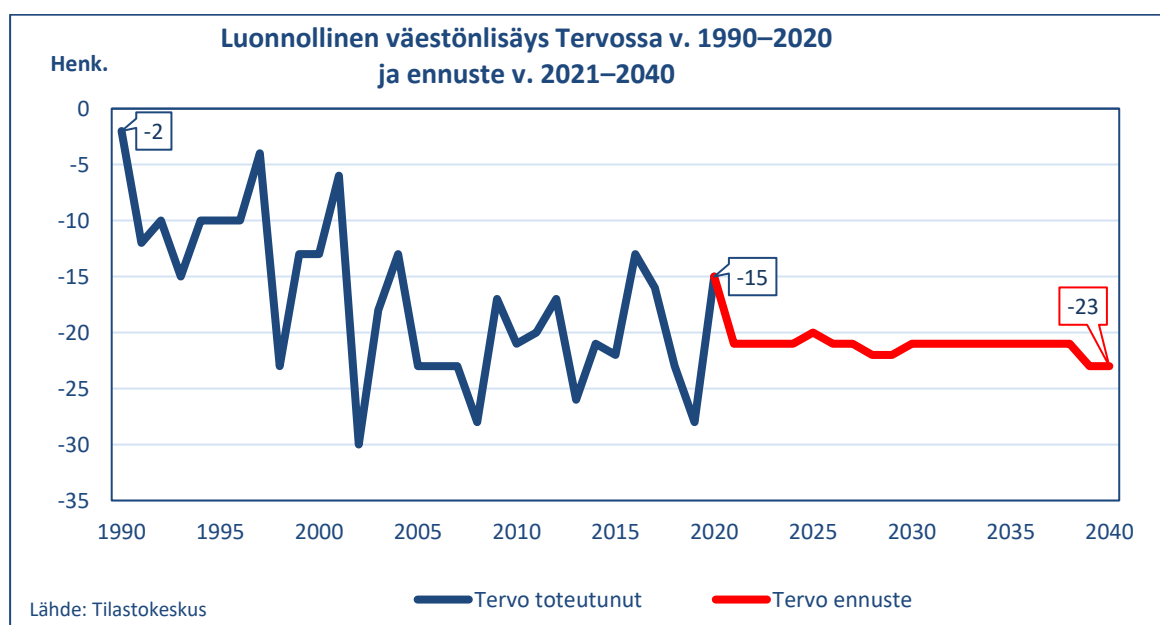
Tervon kunta tekee yhteistyötä viranomaisten kanssa sekä vaikuttaa alueellisesti työvoimapoliittisesti. Tervon kunnan vahvuuksia on paikallisen elinkeinorakenteen sekä yritysten tuntemus. Tervon kunta pitää yllä yhteistyötä työvoimaviranomaisten sekä alueen työnantajien sekä työvoiman välillä

2.3 Kunnan toimintaympäristö

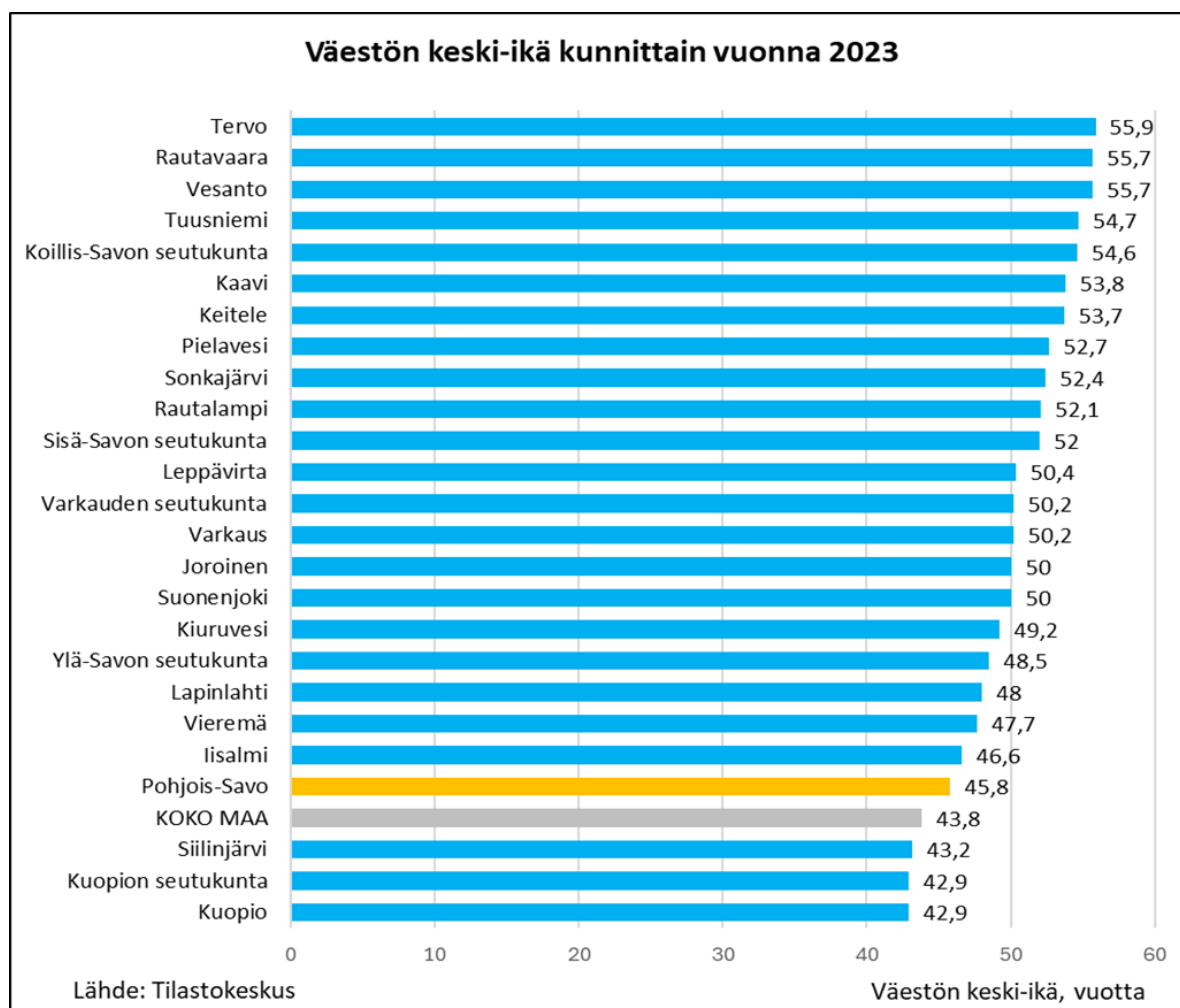
Tervon pinta-ala on 494,30 km², josta 146,55 km² on vesistöjä. Tervo on luokiteltu osa-saaristokunnaksi. Tilastokeskuksen mukaan Tervon taajama-aste oli vuonna 2021 34,5 %.

Väestönmuutokset ja väestörakenne

Vuoden 2023 lopussa Tervossa oli tilastokeskuksen mukaan 1421 asukasta. Väkiluku laski vuodesta 2022 -29 asukkaalla. Trendi noudattelee koko Pohjois-Savon yleistä linjaa, jossa väkiluku on pääsääntöisesti laskeva. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Tervon väkiluku jatkaa laskemistaan ja vuonna 2040 Tervon väkiluku on 1259 henkilöä.

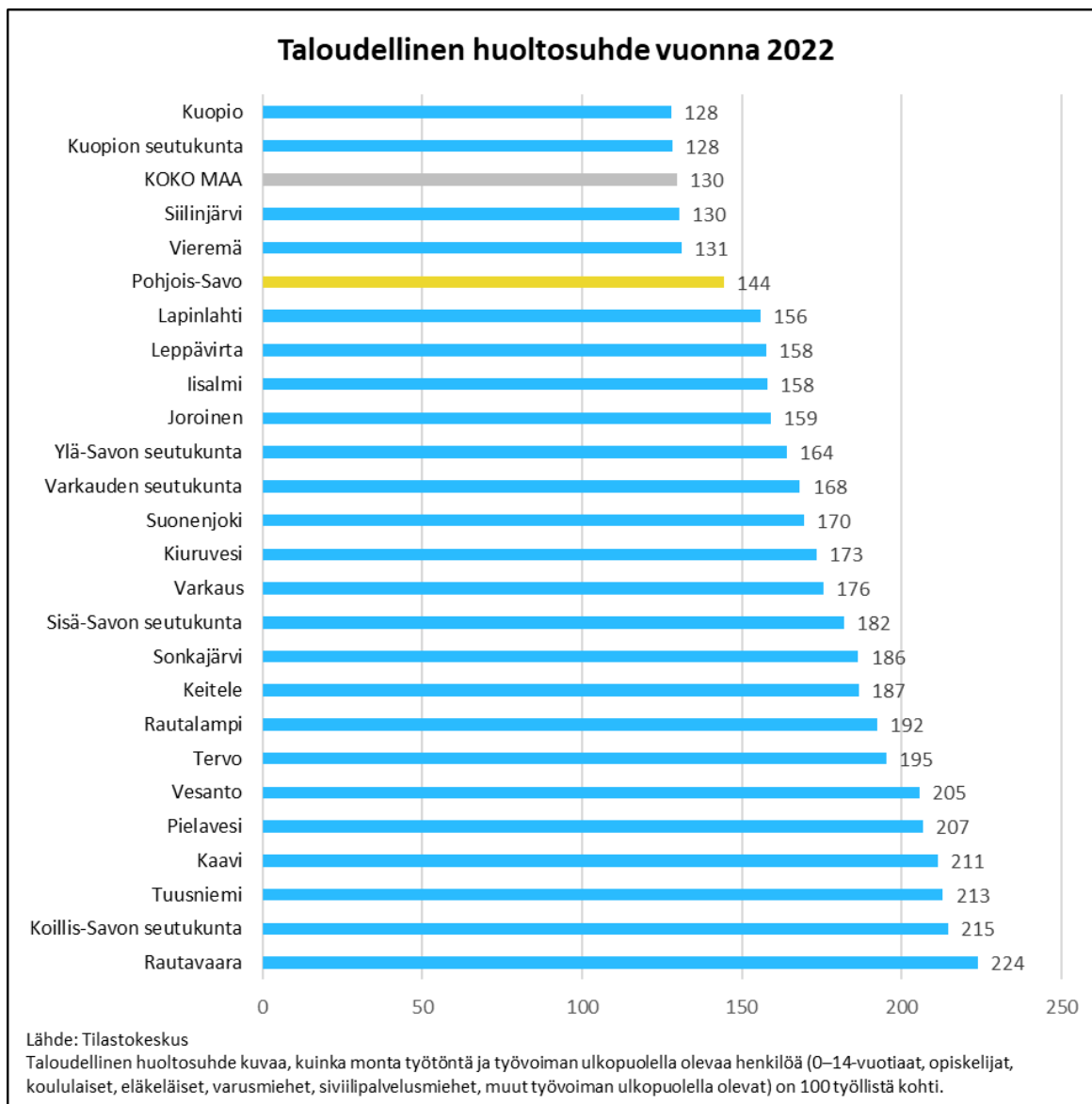

Tervon kunnan ikärakenne painottuu aikuisväestöön. Väestön keski-ikä oli Tervossa vuoden 2023 lopussa 55,9 vuotta ja koko maassa 45,8 vuotta. Matala syntyvyys näkyy Tervossa lapsi-ikäluokkien määrissä.

Tervon taloudellinen huoltosuhde vuonna 2022 oli 195, joka selittyy Tervon ikärakenteesta johtuvalla eläkeläisten määrällä. Tervon väestöstä 685 (v. 2022) henkilöä on ollut eläkkeellä. Taloudellisen huoltosuhteen kriittisenä raja on pidetty 200, joillain yhtä työllistä kohden on enemmän kuin kaksi ei-työllistä henkilöä.

Tervossa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta on ollut syyskuussa 2024 9,9 %. Koko maan prosenttimäärä on 10,4 %. Tervossa nuorisotyöttömien osuus on alle viisi henkilöä, ja täten tarkkaa lukumäärää ei ole julkisesti saatavana.

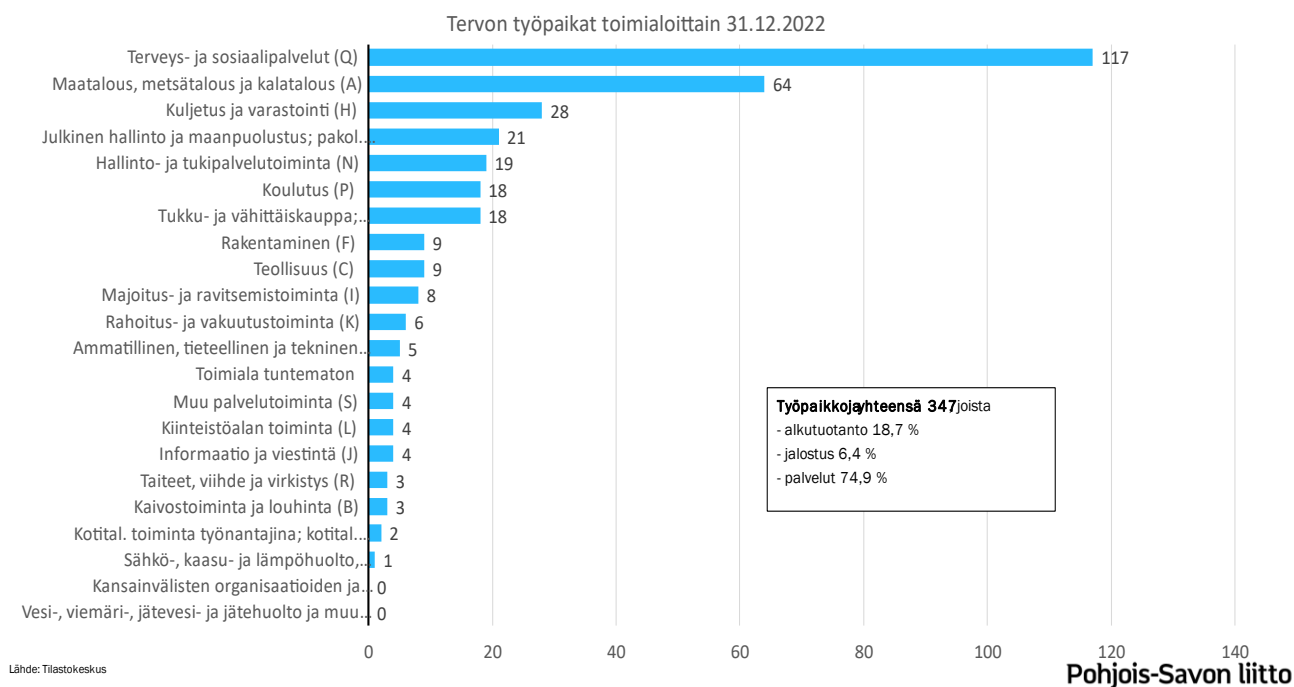

Lähde: foreSavo

Tervon työpaikkaomavaraisuus on 71,7 %. Tervosta työssäkäyntiliikenne suuntautuu pääsääntöisesti Kuopioon. Maatiloja Tervossa on ollut vuoden 2023 lopussa 43 kappaletta, joista maitotilojen osuus on 0.

Alueella työssäkäyvät (työpaikat) Tervossa toimialoittain 31.12.2022

3 VUODEN 2025 TALOUSARVIOEHDOTUS

3.1 Talousarvionäkymät 2025

Tervossa vuoden 2023 tilinpäätös oli alijäämäinen 62 365 euroa. Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä aleni vuoden 2022 tilinpäätöksen jälkeen 525 256,47 euroon. Kertynyttä ylijäämää / asukas oli 321 euroa.

Tuleva vuosi 2025 ja suunnitelmakausi 2026–2027 tulevat olemaan kunnalle taloudellisesti haastavia. On haastava arvioida valtionosuuksien lopullista tasoa. Suunnitelmakaudella valtionosuudet laskevat merkittävästi, korkomenot ovat nousussa ja samalla suunnitelmavuosille on tulossa merkittävä investointi yhtenäiskouluhankkeen myötä, joka toteutetaan leasingmallilla. Näin ollen koulun rakentamiskustannukset kohdentuvat käyttötalouden puolelle koulun valmistumisen myötä suunnitelmakaudella. Investoinnit on asetettava tarpeellisuus ja kiireellisyysjärjestykseen.

3.2 Talousarvion rakenne, sitovuus, seuranta ja tilivelvollisuus

Kuntalaissa säädetään kunnan talousarvion ja -suunnitelman rakenteesta ja sisällöstä. Suomen Kuntaliitto sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaosto ovat lisäksi antaneet ohjeita ja suosituksia talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja sisällöstä. Tervon kunnan talousarvion sisältö on laadittu ottaen huomioon mainitut ohjeet ja säännökset. Vuoden 2025 talousarvioehdotus on taloussuunnitelmakauden 2025–2027 ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelmassa vuosien 2025–2027 euromääräiset luvut esitetään lautakuntien esityksissä tulosaluetasolla.

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät:

- käyttötalousosan
- tuloslaskelmaosan
- investointiosan
- rahoitusosan

Käyttötalousosan osalta valtuusto asettaa toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot toimielimille tehtävän tai tehtävien hoitamiseen.

Toimielimet on jaettu tulosalueisiin. Talousarvion käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova on määrärahan menojen ja tulojen erotus eli toimintakate. Toimintakate on käyttötalouden toimintatulojen ja -menojen erotus ja se osoittaa, paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla, valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.

Hallintokunnille ovat sitovia käyttötalouden määrärahat menojen osalta ja tuloarviot tulojen osalta. Hallinto-kunnat määrittelevät keskeiset sitovat tavoitteet ja tunnusluvut käyttötalouden talousarvioon. Talousarvion hyväksymisen jälkeen toimielimet vahvistavat tarkemmat käyttösuunnitelmat talousarvioon perustuen.

Investointiosa sisältää suunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Useamman vuoden aikana toteutettava investointihanke jaksetaan suunnitelmavuosille.

Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille. Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö. Hankkeet ja hankeryhmät esitetään toimielimittäin (hanke = investointikustannuspaikka). Kunnanvaltuustoon hyväksymä raja aktivoitavalle käyttöomaisuudelle on 10.000 euroa.

Talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuoden aikana puolivuotiskatsauksissa. Tilivelvollisten viranhaltijoiden tulee huolehtia siitä, että tulosalueen määräraha ei ylitä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat valtuustoa lukuun ottamatta kunnan toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Johtavana viranhaltijana voidaan pitää toimielimen esittelijää ja toimielimen tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavaa henkilöä hänen toimiessaan toimielimen alaisena.

Luottamushenkilöt:

Kunnanhallituksen jäsenet
Lautakuntien jäsenet

Hallintotoimisto:

Kunnanjohtaja
Hallintopäällikkö
Rakennustarkastaja
Ympäristönsuojelutarkastaja

Sivistystoimisto:

Yhtenäiskoulun rehtori
Varhaiskasvatuspäällikkö

Ympäristöterveydenhuollon toimisto

Ympäristöterveysjohtaja

3.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjen avulla tuotetaan riittävä varmuus tuloksellisesta ja tavoitteiden mukaisesta toiminnasta sekä hyvän hallinnon toteutumisesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla varmistetaan strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttaminen, päätösten perusteena olevan tiedon riittävyys ja luotettavuus ja se, että lainsäädäntöä, määräyksiä ja ohjeita sekä johdon ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus sekä resurssit turvataan.

Kunnanvaltuusto vastaa kuntalain mukaisesti kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, jotka ohjaavat koko kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus valvoo sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa, tuloksellisuutta ja raportointia sekä antaa täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseksi. Lisäksi kaikki tilivelvolliset toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa varojen käytössä vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta määriteltyjen menettelytapojen ja ohjeiden mukaisesti.

3.4 Henkilöstö

Vuoden 2023 lopussa Tervon kuntaan palvelussuhteessa oli yhteensä 60 työntekijää. Marraskuussa 2024 palvelussuhteessa (sekä vakituinen että määräaikainen) Tervon kuntaan oli 58 henkilöä. Henkilöstömäärän arvioidaan pysyvän vuonna 2025 samalla tasolla. Vuoden 2025 talousarviossa koko kunnan henkilöstömenot ovat 3 474 698 euroa. Ennen rekrytointien käynnistämistä vakituisten tehtävien täyttämiset arvioidaan täyttölupamenettelyssä kunnanhallituksessa. Henkilöstösuunnittelu on kuvattu tarkemmin liitteenä olevassa henkilöstösuunnitelmassa.

4 KONSERNIOHJAUS

4.1 Konserniohjauksen periaatteet

Kuntalain mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kuntakonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kunnassa. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kunnan konserniohjeen 15.6.2023 § 30. Konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Kuntalain mukaan talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin näkökulma sekä vastuut ja velvoitteet. Kuntakonsernin taloutta ja investointeja on voitava suunnitella ja ohjata yhdessä, jotta konsernin kokonaisuus voidaan varmistaa ja rajalliset resurssit käyttää mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi. Kunnanvaltuusto päättää kuntakonsernille ja sen tytäryhteisöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista kunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä. Tytäryhteisöt on ohjeistettu huomioimaan omissa talousarvioesityksissään yhtiön toimintaan liittyvä sisäinen valvonta ja riskien hallinta. Tytäryhtiöiden toiminnasta ja taloudesta raportoidaan konserniohjeen mukaan kunnan osavuositarkastuksissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Kuntalain 118 §:n mukaan kuntien taloudellista tilannetta tarkastellaan kuntakonsernin talouden tunnuslukujen mukaisesti.

4.2 Tervon kuntakonsernin rakenne ja konserniyhteisöille asetetut tavoitteet

Tervon kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

Kunnan välitön määräysvalta:

- Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot
- Tervon Kehitys Oy

Osakkuusyhteisöt: kunnan määräysvalta

- Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli
- Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Kaikille konserniyhtiölle asetettava yhteinen tavoite vuodelle 2025: Konserniyhtiöiden korjausvelan määrän selvittäminen.

Tervon Kehitys Oy

Tervon Kehitys Oy on Tervon kunnan 100 prosenttisesti omistama yhtiö. Yhtiöllä on vuonna 2023 neljä liiketoimintaosa-aluetta:

- kaukolämpöliiketoiminta
- vesiliiketoiminta
- kiinteistöliiketoiminta
- kehitystoiminta

Yhtiöllä on ulkopuolinen toimitusjohtaja. Vesi- ja kaukolämpötoiminnasta vastaa liiketoimintajohtaja.

Vuoden 2025 tavoitteena on positiivinen liiketoiminnan tulos, erityisesti vesiliiketoiminnan kannattavuuden varmistaminen sekä yhtiön korjausvelan määrän selvittäminen.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot

Viime vuosina suurimmat haasteet talouden tasapainolle vuokrataloyhtiön osalta ovat aiheuttaneet Myllärin-kulman kiinteistön ylläpitokustannukset ja jonkin verran myös tyhjät asunnot. Kiinteistö ollut myynnissä vuodesta 2020, mutta ostohalukkuutta kiinteistöä kohtaan ei ole ollut. Haasteeseen on reagoitu käynnistämällä vuokra-asuntokannan sopeuttaminen kysyntää vastaavaksi, mikä tarkoittaa joidenkin vuokratalojen myyntiä tai purkamista tulevana vuosina.

Vuokrataloille on asetettu tavoitteeksi toiminnan taloudellinen tasapaino ja talouden tasapainottamissuunnitelman päivittäminen. Vuokratalojen tavoitteena on vastata vuokra-asuntojen kysyntään alueella ja saada käyttöaste mahdollisimman korkeaksi. Ara-vuokra-asunnot ovat valtion tuella rakennettuja vuokra-asuntoja, joilla pyritään turvaamaan kohtuuhintainen asuminen kiireellisessä asunnontarpeessa oleville ja pienituloisille. Asuntojen käyttöaste (lukumäärä): Vuokrausaste vuokrauskuntoiset 18.11.2024 85,71% (7 asuntoa tyhjillään) Kaikki (7 tyhjillään + 9 Myllärinkulma /kylmä) 67,35 %. Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalojen osalta tilikauden tulos vuonna 2023 oli –52 964,18 euroa tappiollinen.

Vuonna 2025 tavoitteena on, että yhtiön tilikauden tulos on positiivinen, joka on haastava, jos vuokrausaste jää matalaksi.

Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli

Tervon kunta omistaa 72,12 % yhtiön osakekannasta. Yhtiön tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Teollisuustie 2 sijaitsevaa teollisuuskiinteistöä. Toimitilojen vuokraamisessa on ollut haastetta ja tilat ovat olleet pääsääntöisesti tyhjillään. Yhtiön tilikauden tulos oli 2023 759,16 euroa.

Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Tervon kunta omistaa 55,1 % yhtiön osakekannasta. Valtaosa kunnan omistamista tiloista on remontoitu ja kunnostettu. Kunnan omistamien toimitilojen osalta määräaikaista sopimuksia on saatu solmittua, mutta tiloihin on tullut tyhjiä kuukausia. Yhtiön tilikauden 2023 tulos oli 1681,61 euroa. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi ja yhtiön tilinpäätöstä ei ole yhdistelty konsernin lukuihin.

5 TERVON KUNNAN TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026-2027

5.1 Toimintakulut

Vuoden 2025 talousarvioesityksessä toimintakulut (ulkoiset + sisäiset erät) ovat 6 361 721 euroa. Vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa toimintakulut ovat 6 091 876 euroa. Toimintakulut nousevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna 4,43 % (269 845 euroa). Talousarvion laadintaohjeen linjauksen mukaisesti palkkakuluihin on tehty 4 %:n korotus ja muilta osin käyttötalouden toimintakuluihin haettiin 10 % säästöjä vuoden 2024 talousarvioon verrattuna.

Kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksuprosentiksi on arvioitu vuodelle 2025 1,30 prosenttia. Henkilöstösivukulut on laskettu talousarvioon talousarvion laadintaohjeessa annetuilla prosenteilla. Lopulliset maksut vuodelle 2025 vahvistetaan loppuvuodesta 2024. Työnantajan palkkaperusteinen KuEl- maksu vuodelle 2025 on ennakkoarvioiden mukaan 16,85 prosenttia.

5.2 Toimintakulut menolajeittain

Vuoden 2025 talousarviossa kunnan toimintamenoista 6 361 721 eurosta (ulkoiset + sisäiset erät) 29,7 % (1 891 193 euroa) koostuu palvelujen ostoista. Henkilöstökulut ovat 3 474 698 euroa ollen toimintamenoista 54,6 %.

Aine-, tarvike- ja tavaraostoihin on talousarviossa varattu 318 910 euroa (5,0 %). Avustukset muodostavat toimintamenoista 226 500 euroa eli 3,6 %. Muita toimintakuluja on 2025 talousarviossa 450 420 euroa (7,1 %).

5.3 Toimintatuotot

Toimintatuottoja vuonna 2025 on arvioitu kertyvän yhteensä 2 362 358 euroa, joka on 91 693 euroa (3,74 %) vähemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa. Toimintatuotoista euroa on ulkoisia tuloeria 2 311 558 ja 50 800 euroa sisäisiä tuloeria. Ulkoisista myyntituotoista merkittävimpiä ovat ympäristöterveydenhuollon tuotot noin 1 703 683 euroa.

Tuet ja avustukset muodostavat toimintatuotoista 2,8 % eli 66 550 euroa. Muita toimintatuottoja on vuodelle 2025 arvioitu 346 290 euroa, joka on 13,5 % kuluvaan vuoteen vähemmän.

5.4 Toimintakate

Vuoden 2025 talousarviossa toimintakatteeksi on arvioitu -3 999 363 euroa. Vuoden 2024 alkuperäisessä talousarvioesityksessä toimintakatteeksi on arvioitu -3 637 825 milj. euroa, eli nettomenojen ennakoidaan nousevan 361 538 euroa vuoden 2024 talousarvioon verrattuna.

5.5 Verotulot

Verotuloja vuonna 2025 on arvioitu kokonaisuudessaan kertyvän 3 384 000 euroa, mikä on 8,5 % enemmän kuin vuoden 2024 talousarviossa (3 118 000 euroa). Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kunnan tuloveroa kertyi 1 997 477 euroa, kiinteistöveroa 604 480 euroa ja yhteisöveroa 411 102 euroa, yhteensä 3 013 030 euroa.

Kunnan tuloveroprosentti vuodelle 2025 on 9,90 %. Kiinteistöveroprosentit ovat seuraavat:

- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistövero-% 0,70
- maapohjan kiinteistövero-% 1,30
- muiden kuin vakituisten as. rakennusten kiinteistövero-% 1,70
- yleinen kiinteistövero-% 1,20
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero-% 2,00
- yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero-% 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero-% 3

5.6 Valtionosuudet

Kuntaliiton valtionosuusarviolaskelman mukaan Tervon kunnan valtionosuudet ovat vuonna 2025 835 547 euroa, jossa on nousua vuoden 2024 talousarvioon (700 000 euroa) 135 547 euroa (19,4 %).

5.7 Tuloslaskelman arviointi

Vuosikate vuoden 2025 talousarviossa on 343 684 euroa, mikä on 63 441 euroa (talousarvio 2024 407 125 euroa) edellisvuotta huonompi. Merkittävä negatiivinen vaikutus vuodelle 2025 on korkotason arvoidulla nousulla.

Vuosikate ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja, jotka vuoden 2025 talousarviossa on arvioilta 385 781 euroa. Tilikauden arvioitu tulos on -42 097 euroa. Poistoeron ja rahastojen muutosten jälkeen talousarvion tilikauden alijäämäksi muodostuu 23 755 euroa.

5.8 Rahoituslaskelman arviointi

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä sekä rahoitustoiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Rahoituslaskelma osoittaa, että velan määrä kasvaa voimakkaasti suunnittelukaudella. Rahoituslaskelmassa investointien rahavirta pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen jälkeen on 188 284 euroa, kun se vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa on 414 125 euroa.

Vuoden 2025 talousarviossa ei varauduta lainannostoon. Pitkäaikaisia lainoja maksetaan pois 431 666 euroa.

5.9 Tase-erien kehitys

Rahoitusvarallisuus/kassavarat

Kassavarat vuoden 2023 lopussa olivat 2,52 milj. euroa. Talousarviovuonna 2024 kassavarat ovat vähentyneet kuntatodistuksen lyhentämisen myötä. Vuonna 2025 kassavarojen on arvioitu vähenevän.

Omavaraisuus ja suhteellinen velkaantuneisuus

Kunnan omavaraisuusaste vuoden 2023 tilinpäätöksessä oli 59,8 %. Omavaraisuus -% kertoo oman pääoman ja koko kunnan pääoman suhteen eli mittaa kunnan vakavaraisuutta ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoden 2023 tilinpäätöksessä 81,8 %. Suhteellinen velkaantuneisuus -% kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisin maksuun.

5.10 Taloussuunnitelmakauden 2026–2027 investointiohjelma

Suunnitelmakauden 2025–2027 investointihankkeet ovat yhteensä 1 045 000 euroa. Investoinneista vuodelle 2025 kohdistuu 540 000 ja vuodelle 2026 390 000 euroa. Tarkemmat selvitykset investointihankkeista on esitetty investointiosassa.

5.11 Kertynyt ylijäämä / alijäämä

Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä on vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen 463 000 euroa. Kertynyttä ylijäämää / asukas on 321 euroa.

5.12 Lainat

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä Tervon kunnalla oli lainaa yhteensä 4 301 000 euroa eli 2 985 euroa/asukas.

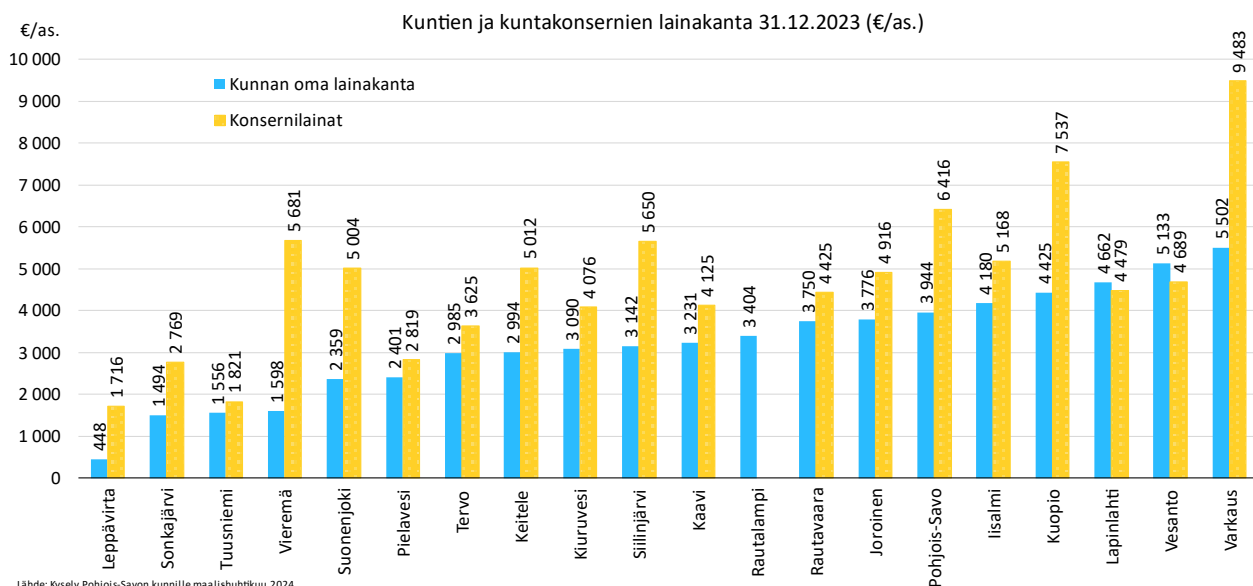
Vuoden 2023 tilinpäätöksessä Tervon kuntakonsernilla oli lainaa yhteensä 7 527 000 euroa eli 5 223 euroa/asukas.

Arvion mukaan talousarviovuoden 2024 lopussa lainaa on arviolta noin 3 815 007 euroa eli 2 701 euroa/asukas. Arvion mukaan lainakanta olisi suunnitelmakauden lopussa 2 951 675 euroa. Lainakanta sisältää sekä pitkä- että lyhytaikaisten luottojen erät.

Suhteellinen velkaantuneisuus Tervon kuntakonsernissa on yli 50 %. Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo siitä, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi tunnusluku on, sitä parempi mahdollisuus kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Velkaantuneisuutta on kasvattanut kuntien tehtävien lisääntyminen ja merkittävät investointipaineet. Kuntien valtionosuuksien leikkaukset, tehtävien kasvu ja palvelujen kysynnän lisäys ovat pienentäneet kuntien investointien tulorahoitusosuutta, mikä yhdessä korkean investointitason kanssa on kiihdyttänyt kuntien ja kuntakonsernien velkaantumista. Velkaantumisessa olennaista on se, mikä on velkaantumisen muutosvauhti suhteessa kunnan tulokehitykseen tulevaisuudessa.

Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta 31.12.2023 (€/as.)

HUOMI! Koonnista puuttuu Rautalammin kunnan konsernitiedot. Konsernitietojen väestösuhteutus (€/as.) on tehty Pohjois-Savon maakunnan tasolle ilman Rautalammin väkilukua.
Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuuhun 2024

Pohjois-Savon liitto

Manner-Suomen kuntakonsernien lainakanta 2023 tilinpäätöksissä oli keskimäärin 6 960 euroa asukasta kohden.

6 VALTIOVARAINMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA KERÄTTÄVÄT TIEDOT

VALTIONVARAINMINISTERIÖN TOIMEKSIANNOSTA KERÄTTÄVÄT TIEDOT

TERVON KUNTA

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027

ULKOISET ERÄT

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	2587	2404	2311	2304	2310
Myyntituotot	1 880	1889	1797	1 842	1 852
Maksutuotot	93	110	113	116	115
Tuet ja avustukset	108	16	67	3	9
Muut toimintatuotot	506	389	334	343	334
TOIMINTAKULUT	6336	6042	6310	6525	6538
Henkilöstökulut	3 338	3375	3475	3393	3403
Palvelujen ostot	2196	1742	1852	1849	1851
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	108	273	319	318	319
Avustukset	227	233	226	226	226
Muut toimintakulut	467	419	438	739	739
TOIMINTAKATE	-3749	-3638	-3999	-4221	-4228
Verotulot	3 013	3118	3384	3 490	3 552
Valtionosuudet	530	700	835	835	835
Rahoitustuotot ja -kulut	433	227	123	123	123
VUOSIKATE	227	407	343	227	282
Poistot ja arvonalentumiset	297	414	385	287	289
Satunnaiset erät					
TILIKAUDEN TULOS	-70	-7	-42	-59	-7
Investointimenot yhteensä	-207	-343	-540	-390	-115
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Investointihyödykkeiden luovutustulot(brutto)		350	385		
Toiminnan ja investointien rahavirta	219	414	343	227	282
Lainakanta 31.12	4301	4579	3815	3383	2951
Tuloveroprosentti	8,86	9,9	9,9	9,9	9,9
Henkilöstön määrä, vakituiset	45	45	45	45	45

7 TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO TA 2025

Toimielin/tulosalue	Sitovuus 1)	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
100 KESKUSVAALILAUTAKUNTA			
100 Vaalit	B	13 800	6 000
120 TARKASTUSLAUTAKUNTA			
121 Tilintarkastus	B	17 303	
130 KUNNANHALLITUS			
131 Yleishallinto	B	998 150	46 695
481 Tekniset palvelut	B	575 382	326 560
601 Ympäristötoimi	B	186 662	57 800
160 KHALL. ELINKEINOJAOSTO			
161 Elinkeinotoiminta	B	178 455	800
300 SIVISTYSLAUTAKUNTA			
301 Koulutustoiminta	B	2 180 581	166 970
361 Vapaa-aikatoiminta	B	503 801	53 850
650 YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNTA	B		
651 Ympäristöterveyden huolto	B	1 707 587	1 703 683
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		3 384 000
Valtionosuudet	B		835 547
Korkotulot	B		7 000
Muut rahoitustulot	B		246 500
Korkomenot	B	120 000	
Muut rahoitusmenot	B	10 000	
INVESTOINTIOSA			
901 KUNNANHALLITUS			
902 Kiinteä omaisuus			385 000
926 Tietokoneohjelmat		50 000	
920 SIVISTYSLAUTAKUNTA			
926 Kiinteistöjen peruskorjaukset	B	70 000	
957 Talonrakennus	B		
931 Koneet ja kalusto	B	250 000	
940 TEKNISET PALVELUT			
945 Muut pitkävaikutteiset menot	B	15 000	
955 Kiinteistöjen peruskorjaukset	B	110 000	
965 Julkinen käyttöomaisuus	B	115 000	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten vähennykset	B		30 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	431 666	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen			282 982
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		7 533 387	7 533 387
1) B = sitovuus bruttomääräraha/-tuloarvio			

8 TULOSLASKELMAOSA (ULK. + SIS. ERÄT)

TULOSLASKELMAOSA (ulk. + sis. erät)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Myyntituotot	1 917 709,00 €	1 927 651,00 €	1 836 238,00 €	1 842 376,00 €	1 851 361,00 €
Maksutuotot	93 472,00 €	110 200,00 €	113 280,00 €	116 115,00 €	115 787,00 €
Tuet ja avustukset	108 400,00 €	15 800,00 €	66 550,00 €	3 128,00 €	9 050,00 €
Muut toimintatuotot	517 749,00 €	400 400,00 €	346 290,00 €	342 558,00 €	334 290,00 €
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 637 330,00 €	2 454 051,00 €	2 362 358,00 €	2 304 177,00 €	2 310 488,00 €
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-3 338 422,00 €	-3 375 270,00 €	-3 474 698,00 €	-3 392 568,00 €	-3 402 748,00 €
Palvelujen ostot	-2 233 840,00 €	-1 780 626,00 €	-1 891 193,00 €	-1 849 273,00 €	-1 852 393,00 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108 431,00 €	-272 940,00 €	-318 910,00 €	-318 410,00 €	-318 910,00 €
Avustukset	-227 264,00 €	-233 000,00 €	-226 500,00 €	-226 500,00 €	-226 500,00 €
Muut toimintakulut	-478 803,00 €	-430 040,00 €	-450 420,00 €	-738 820,00 €	-738 820,00 €
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 386 760,00 €	-6 091 876,00 €	-6 361 721,00 €	-6 525 571,00 €	-6 539 371,00 €
* TOIMINTAKATE *	-3 749 430,00 €	-3 637 825,00 €	-3 999 363,00 €	-4 221 394,00 €	-4 228 883,00 €
Verotulot	3 013 030,00 €	3 118 000,00 €	3 384 000,00 €	3 490 000,00 €	3 552 000,00 €
Valtionosuudet	530 295,00 €	700 000,00 €	835 547,00 €	835 547,00 €	835 547,00 €
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	10 170,00 €	7 000,00 €	7 000,00 €	7 000,00 €	7 000,00 €
Muut rahoitustuotot	535 329,00 €	314 000,00 €	246 500,00 €	246 500,00 €	246 500,00 €
Korkokulut	-107 321,00 €	-84 050,00 €	-120 000,00 €	-120 000,00 €	-120 000,00 €
Muut rahoituskulut	-4 828,00 €	-10 000,00 €	-10 000,00 €	-10 000,00 €	-10 000,00 €
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	433 350,00 €	226 950,00 €	123 500,00 €	123 500,00 €	123 500,00 €
* VUOSIKATE *	227 245,00 €	407 125,00 €	343 684,00 €	227 653,00 €	282 164,00 €
Poistot ja arvonalentumiset					
<i>Suunnitelman mukaiset poistot</i>	-297 747,00 €	-414 215,00 €	-385 781,00 €	-287 222,00 €	-289 517,00 €
Satunnaiset erät					
* TILIKAUDEN TULOS *	-70 502,00 €	-7 090,00 €	-42 097,00 €	-59 569,00 €	-7 353,00 €
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	8 137,00 €	8 100,00 €	18 342,00 €	6 100,00 €	6 100,00 €
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-62 365,00 €	1 010,00 €	-23 755,00 €	-53 469,00 €	-1 253,00 €
= valtuustoon nähden sitovat erät					

8.1 Tavoitteet ja tunnusluvut

Tavoitteet ja tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut, % (ulk.+sis.)	TP2023	TA2024	TA2024	TS2026	TS2027
=100 x Toimintatuotot / Toimintakulut,	-41,3	-40,3	-37,1	-35,3	-35,3
<i>Vuosikate/poistot, %</i>					
= 100 x Vuosikate / Poistot	-76,3	-98,3	-89,1	-79,3	-97,5
<i>Vuosikate eur/asukas</i>	157,7	288,3	243,4	161,2	199,8
Asukasmäärä vuoden lopussa	1441	1412	1412	1412	1412

8.2 Tuloslaskelma (ulkoinen)

TULOSLASKELMA	TP 2023	TA2024	TA2025	Muutos%
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	1 879 909	1 888 851	1 797 438	-4,8
Maksutuotot	92 542	110 200	113 280	2,8
Tuet ja avustukset	108 401	15 800	66 550	321,2
Muut toimintatuotot	506 569	389 400	334 290	-14,2
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 587 421	2 404 251	2 311 558	-3,9
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-3 338 422	-3 375 270	-3 474 698	2,9
Palvelujen ostot	-2 196 040	-1 741 826	-1 852 393	6,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-108 431	-272 940	-318 910	16,8
Avustukset	-227 264	-233 000	-226 500	-2,8
Muut toimintakulut	-466 693	-419 040	-438 820	4,7
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-6 336 850	-6 042 076	-6 311 321	4,5
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 749 429	-3 637 825	-3 999 763	9,9
Verotulot	3 013 030	3 118 000	3 384 000	8,5
Valtionosuudet	530 294	700 000	835 547	19,4
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	10 170	7 000,00 €	7 000,00 €	0,0
Muut rahoitustuotot	535 329	314 000,00 €	246 500,00 €	-21,5
Korkokulut	-107 320	-84 050,00 €	-120 000,00 €	42,8
Muut rahoituskulut	-4 829	-10 000,00 €	-10 000,00 €	0,0
Rahoitustuotot ja -kulut	433 350,00 €	226 950,00 €	123 500,00 €	-45,6
VUOSIKATE	227 245,00 €	407 125,00 €	343 284,00 €	-15,7
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-297 747	-414 215	-385 781	-6,9
Poistot ja arvonalentumiset	-297 747	-414 215	-385 781	-6,9
TILIKAUDEN TULOS	-70 502,00 €	-7 090,00 €	-42 497,00 €	499,4
Poistoeron muutos	8 137,00 €	8 100,00 €	18 342,00 €	126,4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-62 365,00 €	1 010,00 €	-24 155,00 €	-2491,6

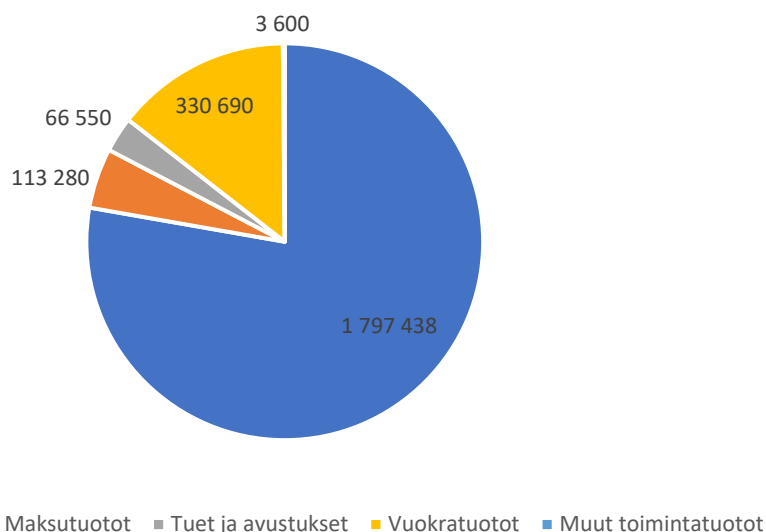
8.3 Toimintatuotot ja -kulut lajeittain TA 2025

Toimintatuottojen (ulk.) jakautuminen tulolajeittain

	%	2025	2024	2023
Myyntituotot	77,76	1 797 438	1 888 851	1 879 909
Maksutuotot	4,90	113 280	110 200	92 542
Tuet ja avustukset	2,88	66 550	15 800	108 401
Vuokratuotot	14,31	330 690	380 100	376 922
Muut toimintatuotot	<u>0,16</u>	<u>3 600</u>	<u>9 300</u>	<u>129 647</u>
	100	2 311 558	2 404 251	2 587 421

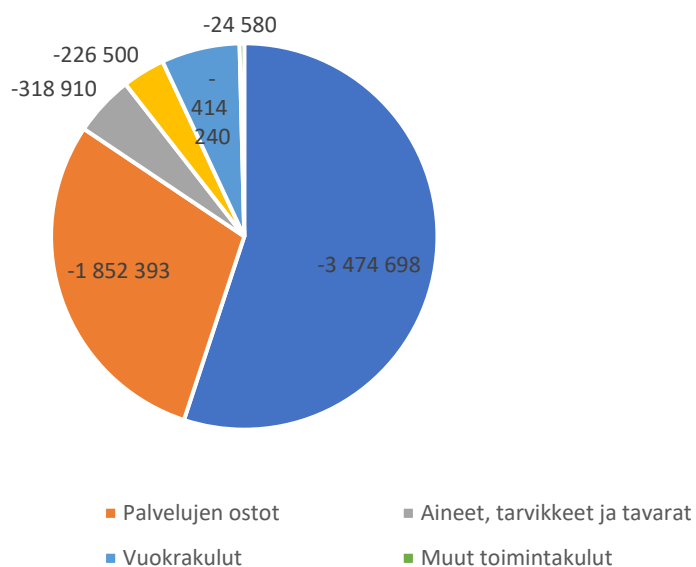
Toimintatuottojen jakautuminen 2025

Toimintakulujen (ulk.) jakautuminen kululajeittain

	%	2025	2024	2023
Henkilöstökulut	55,06	-3 474 698	-3 375 270	-3 338 422
Palvelujen ostot	29,35	-1 852 393	-1 741 826	-2 196 040
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5,05	-318 910	-272 940	-108 431
Avustukset	3,59	-226 500	-233 000	-227 264
Vuokrakulut	6,56	-414 240	-413 190	-414 876
Muut toimintakulut	0,39	<u>-24 580</u>	<u>-5 850</u>	<u>-51 817</u>
	100	-6 311 321	-6 042 076	-6 336 850

Toimintakulujen jakautuminen 2025

Toimintatuotot ja -kulut hallintokunnittain

ulk + sis. Erät eur	tuotot	kulut	netto
keskushallinto	53 495,00	1 207 708,00	-1 154 213,00
sivistystoimi	220 820,00	2 684 382,00	-2 463 562,00
tekniset palv./khal	326 560,00	575 382,00	-248 822,00
ympäristötoimi/khal	57 800,00	186 662,00	-128 862,00
ympäristöterveydenhuolto	1 703 683,00	1 707 587,00	-3 904,00
yhteensä	2 362 358,00	6 361 721,00	-3 999 363,00

9 RAHOITUSLASKELMA

TERVON KUNTA
RAHOITUSLASKELMA

	TP 2023	TA2024	TA2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	227 245	407 125	343 284	227 653	282 164
Satunnaiset erät					
Tulorahoitukset korjauserät	199 000				
Toiminnan rahavirta	426 245	407 125	343 284	227 653	282 164
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-207 374	-343 000	-540 000	-390 000	-115 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		350 000	385 000		
Toiminnan ja investointien rahavirta	218 871	414 125	188 284	-162 347	167 164

Rahoituksen rahavirta

<i>Antolainauksen muutokset</i>					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>Antolainauksen muutokset</i>	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>Lainakannan muutokset</i>					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	500 000				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-441 666	-416 666	-431 666	-431 666	-431 666
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-601 634				
<i>Lainakannan muutokset</i>	-543 300	-416 666	-431 666	-431 666	-431 666
<i>Oman pääoman muutokset</i>	-130 942				
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>					
Toimeksiantojen varojen ja po:ien muutos	985				
Vaihto-omaisuuden muutos					
Saamisten muutos	74 451				
Korottomien velkojen muutos	-545 874				
Rahoituksen rahavirta	-1 114 680	-386 666	-401 666	-401 666	-401 666

Rahavarojen muutos	-895 809	27 459	-213 382	-564 013	-234 502
---------------------------	-----------------	---------------	-----------------	-----------------	-----------------

Rahavarat 31.12	3 411 329
Rahavarat 1.1.	3 194 710

10 HALLINTOKUNTAKOHTAISET TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

10.1 Keskusvaalilautakunta (toimielin, 100)

Tulosalueen toiminnot

Vaalit

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä kunnassa ja tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti, valvoo vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta.

Tervon kunta muodostaa yhden äänestysalueen. Äänioikeutettuja on noin 1320.

Alue- ja kuntavaalien ennakkoäänestys kotimaassa 2.–8.4.2025 ja ulkomailla **2.–5.4.2025**.

Vaalipäivän äänestys 13.4.2025.

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Vaalien järjestäminen hoituu luotettavasti säädösten edellyttämällä tavalla.	Toteuttaa vuoden 2025 alue- ja kuntavaalit.	Virkailijasta johtuvien hylättyjen äänten lukumäärä.

VAALIT

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1000 €	Suunnitelma 2027 1000 €
Toimintatulot	3 031	6 000	6 000	0	6
Toimintamenot	-5 521	-15 080	-13 800	0	13
Toimintakate (netto)	-2 490	-9 080	-7 800	0	7
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	-436	-1 120	-978		

=valtuustoon nähden sitovat erät

10.2 Tarkastuslautakunta (Toimielin, 120)

Tilintarkastus (Tulosalue, 121)

Tulosalueen toiminnot

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten.

Lautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja

tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioi kunnallisten palvelujen onnistumista palvelujen käyttäjien odotuksiin ja tarpeisiin nähden.

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Valtuuston asettamien tavoitteiden arviointi.	Arviointisuunnitelman laatiminen/päivittäminen.	Arviointikertomus.
Työohjelman mukainen toiminnan ja talouden arviointi.	Arviointi työohjelman mukaisesti.	Työohjelman toteutumisen seuranta.

TILINTARKASTUS

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1000 €	Suunnitelma 2027 1 000 €
Toimintatulot					
Toimintamenot	-18 641	-13 240	-17 303	-17	-17
Toimintakate (netto)	-18 641	-13 240	-18 303	-17	-17
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	-1 573	-980	-1 297		

=valtuustoon nähden sitovat erät

10.3 Kunnanhallitus (Toimielin, 130)

Yleishallinto (Tulosalue, 131)

Yleishallinto vastaa kunnan hallinto, -henkilöstö, - ITC-, ja talouspalveluiden toimintaan liittyvistä hallinnollisista tehtävistä ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä, kunnan kokonaiskehittämisestä, joukkoliikennepalveluista, kunnanhallituksen asioiden valmistelusta, esittelystä ja päätösten täytäntöönpanosta.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Asianhallinnan digitaalinen siirtymä	Sähköisen asianhallinnan ja arkistoinnin ohjelman käyttöönotto ja käytön opettelu	Järjestelmät käytössä, toteutunut/ei toteutunut
Palvelujen saavutettavuutta ja digitaalisuutta kehitetään.	Kunnan verkkosivujen uusimisprojekti.	Verkkosivujen uusimisprojektin toteutumisen seuranta: tehdyt toimenpiteet
Kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.	Kuntakonsernin omistajaohjauksen tehostaminen.	Toteutunut/ei toteutunut
Houkutteleva ja kilpailukykyinen työnantajakuva	Työsuhde-etujen käyttöönotto	Toteutunut/ ei toteutunut

YLEISHALLINTO

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1000 €	Suunnitelma 2027 1 000 €
Toimintatulot	60 297	53 575	46 695	47	46
Toimintamenot	-935 423	-849 240	-998 150	998	998
Toimintakate (netto)	-875 126	-795 665	-951 455	-950	-951
Poistot ja arvonalentumiset	-66 141	-64 420	-53 815		
Laskennalliset erät	404 239	322 935	329 570		

=valuustoon nähden sitovat erät

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Julkisen talouden perusta on kansallisessa muutoksessa, kuntien tulorahoituksen pohja on epävarma.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit.

a) toiminnalliset riskit

Tietojärjestelmä- ja tietoverkkojen toimintaan liittyvät riskit. Uusien toimintatapojen omaksuminen asianhallinnassa ja arkistoinnissa.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Organisaation ohuus, tietokatkokset.

c) tukitoimintojen riskit

Palveluja ulkoistettu ulkopuolisille palveluntuottajille.

d) taloudelliset riskit

Ulkopuolinen vaikutus talouteen esim. inflaation vahvistuminen, hintojen nousu, korkojen kasvu.

e) omaisuusriskit

Kiinteistökanta on ikääntynyttä ja korjausvelan määrä kasvaa.

g) henkilöriskit

Organisaation ohuus, henkilöriskit realisoituvat helposti.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Tietoturvan varmistaminen ja siihen liittyvän osaamisen ylläpito ja kehittäminen on keskeistä.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Taloudellisten riskien realisoituminen mm. korkojen nousu ja kiihtyvä inflaatio heikentää kunnan taloudellista liikkumavaraa entisestään. Sijoitusinstrumenttien hallinnalla ja tappiota tuottavista sijoituksista luopumisilla voidaan hallita rahoitusriskiä. Sopimushallinnalla voidaan hallita vastuurajapintoja tukipalveluissa.

Tekniset palvelut (Tulosalue 411)

Tulosalueen toiminnot

Teknisen palveluiden tehtävänä on järjestää laadukkaat yhdyskuntatekniset palvelut sekä ylläpitää sekä vuokrata kunnan kiinteistöjä ja toimitiloja taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä edistää hyvään ja terveelliseen, turvalliseen ja viihtyisään elinympäristön toteuttamista.

Teknisten palveluiden toiminnoista kiinteistönhoito, yleisten alueiden kunnossapito ja siivouspalvelut ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Puistoalueiden ja leikkipaikkojen tehokas resurssointi.	Ylläpidettävät puistoalueet ja leikkipaikat kartoitetaan suunnitelmallisesti.	toteutunut/ei toteutunut
Kiinteistökulujen pienentäminen ja tulojen nostaminen.	Tarpeettomien kiinteistöjen myyminen tai tilojen vuokraaminen.	Myyntikaupat kpl (asuin- ja toimitilat)

		Uudet vuokrasopimukset kpl
Vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen	Mökkiläisfoorumin perustaminen Toimintojen/ tapahtumien järjestäminen	Toteutunut/ ei toteutunut

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyyysi toimintaympäristön muutoksista

Kiinteistöhuolto- ja siivouspalveluiden palvelujen tuottaja tarkastelussa. Kunnan omistamat kiinteistöt ikääntyneitä ja kysyntä asuinrakennuksia lukuun ottamatta vähäistä.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

Energian saantihäiriöt, vedenjakelun häiriöt, kiinteistöjen kuntoon liittyvät ongelmat.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Vähäiset resurssit.

c) tukitoimintojen riskit

Mahdolliset muutokset palveluntuottajassa.

d) taloudelliset riskit

Yleinen hintakehitys, korkojen nousu.

e) omaisuusriskit

Korjausvelkaa kiinteistössä ja yleisessä infrassa.

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit

Kysyntä ja tarjonta eivät vastaa toisiaan palveluiden kilpailuttamisessa tai tilojen vuokraamisessa.

g) henkilöriskit

Resurssien riittävyys, tulosalueelle varattu vakituisten henkilöstökuluissa 48 työpäivää vuodessa.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Ulkopuolisten palveluntuottajien kyky toimia poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Muista kuin välttämättömistä kiinteistöomistuksista luopuminen. Vakuutuksilla varautuminen. Kunnan laatimissa sopimuksissa kiinnitetään huomiota jatkuvuuden hallintakeinoihin.

TEKNISET PALVELUT

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1000 €	Suunnitelma 2027 1 000 €
Toimintatulot	523 856	524 820	326 560	322	315
Toimintamenot	-886 083	-609 255	-575 382	-575	-575
Toimintakate (netto)	-362 226	-84 435	-248 822	-253	-260
Poistot ja arvonalentumiset	-179 965	-179 325	-165 934		
Laskennalliset erät	-54 613	-41 360	-40 766		

=valtuustoon nähden sitovat erät

Ympäristötoimi (Tulosalue 601)

Tulosalueen toiminnot

602 Hallinto

610 Rakennusvalvonta

620 Ympäristönsuojelu

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Nilakan ympäristölautakunta vastaa kunnan rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä sekä valvonnasta Keiteleen, Tervon ja Vesannon kuntien alueella 1.1.2019 lähtien. Ympäristölautakunta toimii alueen rakennus- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennetun ympäristön, rakennuskannan sekä hyvän kuntakuvan syntymistä ja säilymistä sekä huolehtii yleisen edun huomioon ottamista. Rakennusvalvonta selvittää rakennushankkeiden luvanvaraisuuden ja käsittelee rakentamiseen liittyvät luvat. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin alueella kuuluu mm. maisematyöluvat.

Ympäristönsuojelu valvoo ympäristön ja vesistön pilaantumista aiheuttavia toimintoja, neuvoo kuntalaisia ja tuo ympäristönäkökulmaa paikalliseen päätöksentekoon.

Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristölupia, maastoliikennelain mukaisia lupia ja ilmoituksia, annetaan määräyksiä ympäristötilan parantamiseksi sekä tehdään pienimuotoista ympäristötilan seurantaa. Lausunnoilla ympäristönsuojelu antaa paikallisen näkemyksen erilaisiin hankkeisiin ympäristönäkökulmasta.

Ympäristönsuojelun toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Valvontaohjelman toteuttaminen	Valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset	Valvontaohjelman ajantasaisuus
Pohjavesien suojelusuunnitelman voimaan saattaminen	Suunnitelmaluonnoksen viimeistely, kuulutus ja päätöksenteko	Suunnitelman merkintä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään
Sähköisten palveluiden kehittäminen	Sähköisen lupapalvelun hankinta ja käyttöönotto	Lupahakemusten sähköinen vastaanotto

Ympäristönsuojelun toimenpiteet	Luvitukset, tarkastukset, lausunnot, viranhaltijapäätökset, neuvonta	Toimenpiteiden lukumäärä (35 kpl)
---------------------------------	--	-----------------------------------

Rakennusvalvonnan toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Käynnistetään rakennusjärjestyksen päivittäminen yhteisesti Keiteleen ja Vesannon kuntien kanssa	Rakennusjärjestyksen päivittämisen käynnistäminen rakentamislain voimaantulon vuoksi	Päivitystyö käynnistetty
Sähköisten palveluiden kehittäminen	Sähköisen lupapalvelun hankinta ja käyttöönotto	Lupahakemusten sähköinen vastaanotto
Rakennusvalvonnan toimenpiteet	Luvitukset, tarkastukset, lausunnot, viranhaltijapäätökset, neuvonta	Sujuva ja asiakaslähtöinen lupamenettely, asiakaspalvelu ja neuvonta
Rakennusvalvonnan taksan tarkistaminen yhteisesti Keiteleen ja Vesannon kuntien kanssa	Rakennusvalvonnan taksan tarkistamisen käynnistäminen rakentamislain voimaantulon vuoksi	Taksan tarkistustyö käynnistetty

YMPÄRISTÖTOIMI

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1000 €	Suunnitelma 2027 1 000 €
Toimintatulot	59 269,00	65 700,00	57 800,00	58	58
Toimintamenot	-174 116,00	-182 265,00	-186 662,00	-187	-187
Toimintakate (netto)	-114 848,00	-116 565,00	-128 862,00	-129	-129
Poistot ja arvonalentumiset	-881,00				
Laskennalliset erät	-17 587,00	-12 090,00	-12 738,00	-13	-13

=valtuustoon nähden sitovat erät

Keiteleen, Tervon ja Vesannon kuntien yhteinen ympäristönsuojeluviranomaisen taksa tuli voimaan 1.9.2024 alkaen. Indeksikorotus edelliseen ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta- ja lupataksaan (voimaantulo 1.2.2022) nähden on 11 % ja edelliseen maa- ja kiviainestaksaan (voimaantulo 1.11.2019) nähden 18 %. Työtehtäviin käytettäviä tuntimääriä laskettiin tarpeellisilta osin edellisen valvonta- ja lupataksan tasosta.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit

- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi:

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat pääasiassa johtamisjärjestelmän riskit, taloudelliset riskit ja henkilöriskit. Viranhaltijoiden toimenkuvat ovat laajat, joten viranhaltijat sekä suunnittelevat yksikön toiminnan että toteuttavat itsenäisesti suunnitelmaansa. Näin ollen yhdelle henkilölle kertyy laaja tietopohja oman yksikkönsä asioista, mutta muilla työpaikan sisäisillä tahoilla näin ei välttämättä ole. Henkilöriski muodostuu suureksi, sillä avainhenkilön ollessa estynyt johtamaan, ei todennäköisesti välittömästi saada yhtä osaavaa henkilöä jatkamaan. Tämä voi johtaa asioiden käsittelyn viivästymiseen.

Taloudellisen riskin näkökulmasta katsottuna on epätodennäköistä, että varsinkaan ympäristönsuojelu voisi kattaa tuloillaan kaikki tai suurinta osaa menoistaan. Kunnan taloudelta tämä vaatii joustavuutta.

Riskejä on mahdollista hallita siten, että tehdään laajemmin yhteistyötä muiden viranhaltijoiden ja esihenkilön kanssa. Heille tulee välittää tieto siitä, kuinka yksikkö toimii ja mitä sen toiminta edellyttää. Yksittäisen viranhaltijan toimintaa tulee tukea työyhteisön sisällä. Kouluttautuminen puolin ja toisin vähentää myös henkilöriskiä. Yhteistyötä tulee tehdä myös maakunnan muiden vastaavissa tehtävissä toimivien viranhaltijoiden ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa, jotta asiantuntemuksen laatu säilyy ja valvontatehtävissä noudatettavat linjat pysyvät yhdenmukaisina samalla alueella. Talouden riskiä on mahdollista hallita arvioimalla uudelleen taksoja, tuomalla valvonnan piiriin lisää valvottavia kohteita ja mainostamalla kunnassa tarjolla olevia tontteja ynnä muita tuloja tuovia palveluja.

10.4 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin, 160)

Elinkeinotoiminta (Tulosalue, 161)

Tulosalueen toiminnan kuvaus:

Elinkeinotoiminta vastaa kunnan edunvalvonnasta, suhdetoiminnasta, elinvoiman johtamisesta sekä viestinnästä ja markkinoinnista. Elinkeinotyöryhmä valmistelee ja koordinoi elinkeinohankkeiden suunnittelua. Elinkeinoasiantuntija ostopalveluna SavoGrow Oy:stä.

Elinkeinopalveluja ja kuntakehitystä tehdään kuuden kunnan yhteisessä kehittämissyhtiö SavoGrowssa, joka toteuttaa kehittämishankkeita ja yritysneuvontaa paikallispalveluna. Yhteiset hankkeet keskittyvät mm. matkailun ja monipaikkaisuuden edistämiseen, marjanviljelyn kehittämiseen, kuntien ilmastosuunnitelmien tekemiseen ja kotouttamiseen. Yritysten kehittämishankkeissa painottuu elintarvike- ja teknologiatoimialat sekä mm. tekoälyn mahdollisuudet yritysneuvontatyössä. Uusia hankkeita on koko ajan työn alla mm. Yritysten osaamisen, uudistumisen ja muutoskyvykkyyden parantamiseen, alueellisen koulutuksen järjestämiseen sekä biotalouteen. Vuoden 2025 aikana alkaa mm. Kalasta kasvua, kalastuselinkeinon aktivointi –hanke.

Tulosyksikön tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Kunnan vuokrattavien toimitilojen markkinointitoimenpiteiden tehostaminen.	Luodaan toimitilatiedoista viestintämateriaalia ja viedään ne sähköisille kauppapaikoille.	Näkyvyyttä x määrä. Tilojen vuokrausaste x
Kuituverkkorakentamisen edistäminen.	Kuituverkkoselvitystyön jatkaminen ja kuituverkkorakentajien kontaktointi.	Selvityksen toteutuminen ja kaikkien potentiaalisten rakentajien tavoittaminen.
Kunta vaikuttaa aktiivisesti SavoGrown elinkeino- ja elinvoimapalveluiden kehittämiseen.	Elinkeinoasiantuntijan työpanoksen hyödyntäminen elinkeinotyöryhmän asettamissa toimeksiannoissa. Aktiivinen mukana olo SavoGrown hankkeissa.	
Kunnan yritystukien vaikuttavuuden parantaminen.	Elinkeinoasiantuntijan tekemä yritystukiselvitys, joka sisältää yritysten ”tukemisen” eri elementit ja vertailun vastaaviin kuntiin.	Selvityksen toteutuminen
Etätyötilan kehittäminen	Selvitetään kehittämishankkeen mahdollisuutta etätyötilan kehittämiseksi Mansikka ry:ltä.	Hankkeen toteutuminen.
Kunnan tulopohjan laajentamisen mahdollisuuksien selvittely.	Selvitetään energiahankkeiden mahdollisuuksia.	Selvityksen toteutuminen

Toiminta ja tunnuslukuja	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025
Yritysneuvonta ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n palvelut kustannukset €/asukas	55	57	57	57
Kunnan yritystuet	5 159	8 435,79	6 000	6 000

ELINKEINOTOIMINTA

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1 000 €	Suunnitelma 2027 1 000 €
Toimintatulot	59 014	800	800		
Toimintamenot	-237 556	-161 030	-178 455	-178	-178
Toimintakate (netto)	-178 542	-160 230	-177 655	-178	-178
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	-13 621	-5 200	-5 409		

=valtuustoon nähden sitovat erät

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA**Analyysi toimintaympäristön muutoksista**

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Elinkeinotoimen osalta merkittäviä taloudellisia riskejä kunnan kannalta ei ole. Toiminallisia riskejä ovat henkilöstöresurssointi sekä riittävän tehokas työajan käyttöä. Alueen yritysten kannalta elinvoiman lisääntymisen keskeisenä riskinä ovat mm. edelleen nouseva inflaatio, korkea korkotaso sekä työvoimapula erityisosaajien osalta.

Kunnan riskejä voidaan hallita henkilöstön aikaresurssin niukkuus priorisointia tärkeimpiin kunnan elinvoimaisuuden kannalta merkittävämpiin tehtäviin.

10.5 Sivistyslautakunta (Toimielin, 300)**Koulutustoiminta (Tulosalue, 301)****Varhaiskasvatus**

Varhaiskasvatustilain 2§:n mukaan varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia; tukea lapsen oppimisen edellytyksiä; toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa; järjestää tukea varhaiskasvatuksessa; kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja; toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Tervon kunnassa toimii 36-paikkainen päiväkotikurkku, jossa järjestetään koko kunnan varhaiskasvatus. Päiväkotikurkku toimii laajennetuilla aukioloajoilla tarjoten myös iltaja viikonloppuhoitoa tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Päiväkodissa toimii kaksi ryhmää, jotka on jaettu ikäryhmittäin. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle päiväkodissa olevalle lapselle yhdessä lapsen huoltajan kanssa. Siinä asetetaan suunnitelmallisia tavoitteita liittyen lapsen hyvinvointiin, kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen.

Tervon kunnan varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on päivitetty vastaamaan varhaiskasvatustalain mukaisia tavoitteita ja ne on otettu käyttöön 1.8.2022.

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet 2025

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssin käyttöönotto	-Tarvittavat koulutukset ja opastus henkilökunnalle	-Valssin arviointilomakkeiden käyttöaste
Varhaiskasvatuksen pedagogiikan kehittäminen	-Ymmärretään leikin pedagoginen merkitys oppimiselle ja kehitykselle, leikin tukeminen, positiivinen leikkiympäristö -Pienryhmät -Positiivinen ja ratkaisukeskeinen toimintamalli -Tiimipalaverit ideoimiselle, kehittymiselle ja toiminnan tarkastelulle -Leikin vuosikello -Lasten ja huoltajien osallistaminen	-Pienryhmien toteutuminen -Keskustelut henkilökunnan kanssa> yhteiset arvioinnit -Tiimipalaverien määrä -Leikin vuosikellon toteutuman tarkastelu keväällä ja syksyllä 2025. -Leikin havainnointilomake ja sen arviointi -Lasten haastattelut -Valssi > varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä -Vasukeskustelut -Yhteiset toiminnalliset tapahtumat huoltajien kanssa
Myönteinen ja sitoutunut vuorovaikutus Myönteinen ja kunnioittava vuorovaikutus henkilöstön välillä	-Keskustelut henkilökunnan kanssa> yhteiset arvioinnit -Havainnointi, sensitiivinen huomioiminen -Henkilökunnan tyhy-toiminta -Henkilökunnalle materiaaleja ja harjoitteita vuorovaikutukseen liittyen	-Asiakastytytyväisyysskysely -Suora palaute vanhemmilta -Valssi> varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä -Tyhytoimintakerrat -Henkilökunnan omat havainnot/arvioinnit/keskustelut -Varhaiskasvatustalain havainnot/ harjoitteiden tulosten tulkinta

Esiopetus

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Esiopetus on osa varhaiskasvatusta, sen järjestämisestä säädetään Perusopetuslaissa (1998/628).

Tervossa esiopetus järjestetään Tervon Yhtenäiskoululla. Esiopetuksessa on käytössä Nilakan kuntien yhteinen esiopetuksen opetussuunnitelma. Tätä täydentää Tervon kunnan joustavan esi- ja alkuopetuksen suunnitelma. Esiopetusryhmän koko vaihtelee vuosittain. Opetuksesta vastaa yksi esiluokanopettaja. Koulukäynninohjaaja on alkuopetuksen kanssa yhteinen. Tervossa toteutetaan joustavaa esi- ja alkuopetusta ottaen huomioon ikäluokan koko ja käytettävissä olevat resurssit.

Esiopetus on maksutonta. Varhaiskasvatustilain (2018/540) mukaisesti esiopetuksen oppilaalla on oikeus täydentävään varhaiskasvatukseen, joka on maksullista.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tehtävänä on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä sekä luoda pohja hyvälle kasvuille. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä, lapsen tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä.

Toiminnalla pyritään tukemaan lapsen eettistä kasvua, edistämään osallisuutta, ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja lisäämään tasa-arvoa yhteiskunnassa.

Tervon yhtenäiskoulu ja päiväkotikurkekumpu järjestävät yhdessä aamu- ja iltapäivätoimintaa. Aamuisin toiminta on Kurkekummussa ja iltapäivisin Tervon yhtenäiskoululla. Perusopetuslain mukaisesti aamu- ja iltapäivätoimintaan voivat hakea ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaat ja tätä vanhemmat erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat.

Perusopetus

Perusopetuksen tehtävänä on oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestävä elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Tervon kunnassa toimii yksi peruskoulu, Tervon yhtenäiskoulu, joka tarjoaa esi- ja perusopetusta noin sadalle lapselle ja nuorelle. Tervon yhtenäiskoulun henkilöstön määrä on noin viisitoista. Osa opetuksesta toimii vielä vuoden 2025 ajan väistötiloissa, kunnes uusi koulurakennus saadaan käyttöön vuoden 2026 alussa. Valmistautuminen uuteen rakennukseen siirtymiseen ja yhteisen ymmärryksen luominen siitä, millaista pedagogiikkaa uusissa tiloissa halutaan toteuttaa, tulee olemaan olennainen kehittämiskohde vuoden 2025 aikana.

Perusopetuksessa toteutetaan vuoden 2025 aikana kaksi keskeistä uudistusta. Molemmat uudistukset tulevat voimaan 1.8.2025. Ensinnäkin oppilaiden perustaitojen vahvistamiseksi perusopetuksen tuntijako muuttuu niin, että äidinkielen ja matematiikkaan lisätään alaluokille yhteensä kolme vuosiviikkotuntia opetuksen järjestäjän päättämän tuntijaon

mukaisesti. Toiseksi oppimisen tuki uudistuu, kun nykyinen kolmiportainen tuki poistuu. Uudistuksen myötä ennakoivia tukitoimia vahvistetaan, mikä näkyy esimerkiksi lisääntyvänä velvoitteena tarjota tukiovetusta. Paikallinen opetussuunnitelma on päivitettävä ennen seuraavan lukuvuoden alkua. Erityisesti oppimisen tuen uudistus vaatii myös henkilöstön osaamisen vahvistamista esimerkiksi koulutuksen avulla.

Opiskeluhoollon palvelujen järjestämisvastuu on Pohjois-Savon hyvinvointialueella. Opiskeluhoollissa työskentelevät koulukuraattorit ja psykologit sekä kouluterveydenhuollon henkilöstö ovat hyvinvointialueiden työntekijöitä. Opiskeluhoolto, johon kuuluu yhteisöllinen opiskeluhoolto ja opiskeluhoollon palvelut, on edelleen opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdyspinnalla toimiva kokonaisuus, jossa vastuu jakaantuu koulutuksenjärjestäjien ja hyvinvointialueiden kesken. Koulukuraattori ja kouluterveydenhoitaja ovat koululla kerran viikossa, koululääkäri kerran kahdessa kuukaudessa. Koulupsykologi on ollut konsultoiva, toiveena olisi saada säännöllistä psykologiresurssia.

SavoGrow -kunnat sekä Konnevesi osallistuivat Kuntaliiton Verkstoperuskoulu-pilottihankkeeseen vuosina 2022–2024. Hankkeen päättymiseen varauduttiin hakemalla rahoitusta hankkeen aikana kehitetyille kehittämisaihioille. Hankerahoitusta myönnettiin digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen esi- ja perusopetuksessa. Tervon ja Vesannon kunnat muodostava kuntaparin. Hankkeessa kokeillaan keinoja kahden kunnan yhteisten opettajien hyödyntämistä ja verkkovälitteisen opetuksen lisäämistä. Hyötyjä oppilaalle haetaan esimerkiksi valinnaisainetarjonnan lisäämisestä.

Oppilasmääräennuste 2024–2030						
Yhtenäiskoulu	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030
Esiopetus	11	8	5	13	4	4
1.-6. luokat	64	57	57	57	58	52
7.-9. luokat	23	38	37	33	27	29
yhteensä	98	103	99	103	89	85

Esi- ja perusopetuksen toiminnalliset tavoitteet 2025

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Toimiva, resurssiviisas, henkilöstörakenne ja työn johtaminen	Tiimitoiminta ja muut johtamista tukevat rakenteet Selkeät tehtäväkuvat ja vastuut; perehdyttäminen ja opastaminen Henkilökunnan kehityskeskustelut oikea-aikaisesti	Henkilöstöpalaute Tiimitoiminnan määrä Avainhenkilöiden sijaistukset määritelty Perehdytyskansion ajantasaisuus; perehdyttämisen seuranta

		Käydyt kehityskeskustelut
Koulun toimintakulttuuri tukee oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointia	Yhteistyö toiminnan suunnittelussa; koulun arvot Järjestyssääntöjen uudistaminen Hyvinvoinnin vuosikellon hyödyntäminen Arjen turvallisuuden huomiointi Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen; tukioppilastoiminnan kehittäminen Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö Koulupoissaolojen ehkäiseminen ja kouluun kiinnittyminen; SavoGrow-kuntien hankkeeseen osallistuminen	Arvojen määrittely tehty Järjestyssääntöjen päivitys tehty Hyvinvoinnin vuosikellon toteuma Tapaturmien määrän seuranta Tukioppilastoiminnan dokumentointi kunnossa Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän kokoontumisten määrä ja oppilaiden osallistumiskerrat Poissaolojen määrä ja dokumentoidut toimenpiteet Kouluterveyskyselyn tulokset
Alueellinen yhteistyö ja osaamisen lisääminen perusopetuksessa	SavoGrow-kuntien yhteiset hankkeet ja sivistysjohdon yhteistyö Yhteiset koulutukset Oppimisen tuen uudistumiseen varautuminen; opetussuunnitelmayhteistyö ja muu riittävä tuki oppimisen tuen uudistumisen osalta	Yhteisten hankkeiden toteutuminen; Tervon opettajien osallistuminen hankkeisiin Aluetapaamisten määrä Toteutuneet koulutukset Paikallinen opetussuunnitelma päivitetty ajantasaisesti
Sähköisen asioinnin kehittäminen	Paperilomakkeiden muuttaminen sähköisiksi Wilma-lomakkeiksi • loma-anomukset • ilmoittautuminen • kuvausluvut • lukuvuosi-ilmoitukset (oppilastiedot) • muut mahdollisuudet	Sähköisten lomakkeiden määrä

Aikuiskoulutus

Aikuiskoulutusta järjestetään Sisä-Savon kansalaisopistossa. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus yleissivistävään ja harrastuneisuuteen pohjautuvaan koulutukseen ja toiminnan päämääränä on hyvinvoinnin, osallistumismahdollisuuksien ja sivistyksen

ylläpitäminen. Kursseja tarjotaan monipuolisesti Tervossa ja tervolaiset voivat hyödyntää koko kansalaisopiston tarjontaa. Tervon kunta säilyttää kuntaosuuden ennallaan, sillä koko kansalaisopiston mittakaavassa Tervon osuus kursseista on jo nyt pienin.

Koulutustoiminta tunnusluvut

TUNNUSLUKU/MITTARI	TP23	TA24	TA25	TS26	TS27
PÄIVÄKOTI					
Lapset	28/21	23/15	keväät/syksy 25/17	17/12	12/15
Lapset / kokopäivähoito	3697		25/17		
Lapset / osapäivähoito läsnäolopäivät	110	3/2	0/0		
Lapset / vuorohoidon tarve	0/1	1/1	3/0		
Lapset/ esikoululaisten täydentävä varhaiskasvatus			9/8	8/5	5/13
KOTIHOIDON TUKI					
Perheet keskim. /kk	10	12	4		
KOULULAISTEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA					
Lapset (keväät/syksy) (näistä 1.-2. lk.)	14/12 8/5	14/20	12/12	12	12
ESI- JA PERUSOPETUS (0-9 lk.)					
Oppilasmäärä (keväät/syksy)	95/92	92/96	98/103	103/99	99/103
Kuljetusoppilaiden määrä (0-9 lk.)	57	60	60	60	60
KANSALAIISOPISTO					
Opetustuntien määrä	1090		1100	1100	1100

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Lasten määrä on perusopetuksessa hetkellisesti nousussa, mutta alhainen syntyvyys alkaa näkyä varhaiskasvatuksen puolella, mikäli kuntaan ei muuta uusia lapsiperheitä. Tuleviin eläköitymiseen on varauduttava ja osaavan ja kelpoisen työvoiman saamiseen on panostettava.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

Koulun sisäilmatilanteen vaikutus toimintaan ennen uuden koulun valmistumista; opetuksen hajauttaminen eri toimipisteisiin. Henkilöstön jaksaminen kuormittavassa tilanteessa.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Organisaation ohuus; sijaisjärjestelyt avainhenkilöiden osalta pääosin määrittelemättä tai ei ole sijaista, joka olisi koulutettu tehtäviin.

c) tukitoimintojen riskit

Palvelujen ulkoistamiseen liittyvät riskit.

d) taloudelliset riskit

Yllättävät kustannukset, joihin ei ole voitu varautua. Sijaiskulut.

e) omaisuusriskit

Vanha koulukiinteistö.

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

Hallintosääntömuutoksen myötä rehtorin tehtävänkuva muuttunut.

g) henkilöriskit

Työssä jaksaminen töiden kasaantuessa. Runsaiden sairaspöissaolojen jatkuminen ja sijaisten saatavuus. Osaavan työvoiman saatavuus.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Suurimman riskin muodostaa organisaation ohuus erityisesti johtamisjärjestelmän osalta.

Tulevan vuoden aikana tulee tarkastella sijaisjärjestelyjä avainhenkilöiden osalta. Esimerkiksi erilaisissa hallinnon ohjelmissa osaamista on lähinnä pääkäyttäjillä ja tulisikin pohtia, miten varmistetaan sujuva hallinto myös avainhenkilöiden poissa ollessa.

Henkilöstön runsaat poissaolot ovat kuormittaneet koko koulutustoiminnan tulosaluetta.

Näköpiirissä ei ole, että poissaolot merkittävästä vähenisivät. Tämä aiheuttaa merkittävän riskin laadukkaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen järjestämiselle.

Sairaspöissaolojen syitä tulee tarkastella varhaisen puuttumisen mallin mukaisesti ja tarvittaessa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa kiinnittää huomiota työssä jaksamiseen.

Pöissaolojen myötä sijaiskuluja tulee väistämättä, mikä osaltaan lisää taloudellista riskiä.

Koulutoimintaa jatketaan olemassa olevissa tiloissa ja mikäli uuden koulun rakentaminen etenee suunnitellussa aikataulussa, toimintaan ei ole odotettavissa tuntuvia häiriötä.

Nykyisen koulurakennuksen ylipaineistamisella rakennukselle on saatu lisääikaa. Koulun sisäilmatilannetta seurataan säännöllisesti.

Tuloarviot ja määrärahat

KOULUTUS-TOIMINTA	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 24	Talousarvio 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatulot	129.543,68	90.240,00	166.970,00	112	112
Toimintamenot	-2.112.053,02	-1.968.141,00	-2.180.581,00	-2388	-2388
Toimintakate	-1.982.509,34	-1.877.901,00	2.013.3611,00	-2276	-2276
Poistot ja arvonalentumiset	-25.950,53	-119.430,00	-114.070,00		
Laskennalliset erät	-238.460,32	-136.720,00	-122.938,00		

=valuustoon nähden sitovat erät

Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue, 361)**Kirjastotoiminta**

Kirjaston toimintaa ohjaa laki yleisistä kirjastoista (1492/2016)

Kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, mahdollistaa tiedon saatavuus ja käyttö, edistää lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa sekä tarjota mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kirjasto tukee aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kirjasto tarjoaa pääsyn aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä edistää lukemista ja kirjallisuutta ja ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa. Tarjolla on tietopalvelua ja ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon. Kirjasto tarjoaa tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn sekä kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Tervon kunnankirjasto toimii samassa rakennuksessa Tervon yhtenäiskoulun kanssa tarjoten kaikille käyttäjilleen avoimen, puolueettoman ja turvallisen julkisen tilan. Kirjasto toimii yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen ja kumppaneiden kanssa. Kirjasto kuuluu Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Kirjastopalvelut tuotetaan asiakaspalvelun aukioloaikoina asiakkaita henkilökohtaisesti palvellen sekä mahdollistamalla kirjaston omatoiminen käyttö toimimalla omatoimikirjastona aamuisin, iltaisin, viikonloppuisin ja pyhinä. Rutakko-kirjastojen e-aineistopalvelut mahdollistavat e-aineistojen käytön ajasta ja paikasta riippumatta.

Kelan asiointipiste toimii kirjaston yhteydessä. Asiointipisteessä on saatavilla Kelan yhteispalvelupisteen avustavaa asiakaspalvelua eli saatavilla on Kelan lomakkeita ja apua niiden täyttämiseen sekä yleistä neuvontaa ja tukea Kelan verkkopalveluiden käyttöön. Asiointipisteeseen voi myös jättää Kelaan toimitettavia hakemuksia ja liitteitä. Kunnan chat-asiakaspalvelua hoidetaan kirjastosta.

Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoimintaa ohjaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.

Kunta edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luo edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle sekä edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa. Kunta tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen, edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa. Kulttuuria ja taidetta edistetään osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunta edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Tervon kunta järjestää kulttuuritoimintaa omana toimintana sekä tehden yhteistyötä kunnan eri hallintokuntien, järjestöjen ja yhdistysten ja muiden kumppaneiden kanssa.

Nuorisotoimi

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa; nuorisopolitiikalla tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista; nuorisotoiminnalla tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa.

Nuorten parissa tehtävän työn lähtökohtana ovat nuorten osallisuus ja oikeudet. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla monipuolisia ja yhdenvertaisia. Nuorisotyö vahvistaa sosiaalisesti, edistää fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä lisää hyvinvointia.

Tervon kunta järjestää nuorisotyötä sekä omana toimintana että yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Nuorisotyöstä vastaa vapaa-aikasihteeri.

Liikuntatoimi

Liikuntatoimen tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä tukea fyysisen toiminnan ylläpitämistä ja parantamista. Liikuntatoimen perustehtävä liittyy vahvasti väestön hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöhön. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, tukemalla kansalaistoimintaa (mukaan lukien seuratoiminta) sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä. Liikuntatoimesta vastaa vapaa-aikasihteeri.

Vapaa-aikatoimen toiminnalliset tavoitteet 2025

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Kirjastopalveluiden monipuolisuuden ja saavutettavuuden kehittäminen	- Lähikirjastopalvelut (asiakaspalvelu/omatoimikirjasto) - Rutakko-verkosto (seutulainat/e-aineistot/verkostoyhteistyö) - Monipuoliset ja ajantasaiset kokoelmat - Lukemiskulttuurin edistäminen ja monipuolisen lukutaidon kehittäminen - Yhteistyö kunnan muiden hallintokuntien ja muiden yhteistyötahojen ja kumppaneiden kanssa - Kirjaston toiminnan ja toimintakulttuurin mukauttaminen vastaamaan uusia, pienempiä tiloja - Lukutaitostrategian laatiminen	- Lainamäärät - kokonaislainaus - lainaustiski - automaatti - lainat / asukas - Kävijämäärät / aukiolotunnit - kävijät yhteensä - asiakaspalveluaikaan - aukiolotuntien määrä - omatoimiaikaan - omatoimiaukiolotuntien määrä - Tapahtumat ja käyttäjäkoulutukset - kirjaston järjestämien tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä

		- kirjaston järjestämien tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä - muiden toimijoiden kirjastossa järjestämien tapahtumien määrä - Aineistomitoituksen valmistuminen - Lukutaitostrategian valmistuminen
Kulttuurin kokemisen mahdollisuudet kaikille kuntalaisille ja yhteistyön vahvistaminen järjestöjen kanssa	- Monipuoliset kulttuuritapahtumat eri ikäryhmille sekä omana toteutuksena että ostopalveluna - Järjestöyhteistyö ja -palaverit - Museoaittojen strategian päivitys - Museoaittojen vierailuasteen nostaminen; kesätyöntekijä yhteistyössä Tervo-seuran kanssa	- Tapahtumien määrä - Avustusten määrä -Järjestöpalaverien määrä -Museoaittojen strategian valmistuminen -Museoaittojen kävijämäärä
Monipuolisen omaehtoisen ja ohjatun liikuntaharrastusten mahdollistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	-Liikunta-alueiden ja -paikkojen ylläpito ja kehittäminen -Tapahtumat -Järjestöyhteistyö -Ikäihmisten toimintaa ylläpitävä ja ennaltaehkäisevä työ-virikepiirit -Yhteistyö perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen kanssa -Voimaa Vanhuuteen- hanke 2025 -Tervolaisten työikäisten liikunnallisuuden lisääminen/kehittäminen -Liikuntaneuvontaa kuntalaisille	- Tapahtumien määrä - Kävijämäärät - Avustusten määrä - Kyselyt - Toteutuneet liikuntaryhmät - Toteutunut liikuntaneuvonta
Nuorten osallisuuden vahvistaminen, yhteisöllisyyden edistäminen ja mielekäs tekeminen	- Nuorten illat - Tapahtumat - Kesäleirit - Järjestöyhteistyö - Nuorisovaltuusto - Meidän Kylän Nuoret-hanke 2025 - Nuodo-ohjelman käyttöönotto	- Tapahtumien määrä - Kävijämäärät - Avustusten määrä - Nuodo-ohjelma - Nuorisovaltuuston kokoukset ja muun toiminnan määrä

Vapaa-aikatoiminta tunnusluvut

TUNNUSLUKU/MITTARI	TP23	TA24	TA25	TS26	TS27
KIRJASTO					
Lainat / asukas (kpl)	9,69	12	9	9	8
Kävijämäärä (kpl)	15076	12000	15000	16000	15500
Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä (kpl)	-	80	60	60	60

Asiakaspalvelun aukiolotunnit (h)	-	-	624	624	624
KULTTUURI					
Tapahtumien määrä, kunnan itsejärjestämät	5	12	5	5	5
Tapahtumien määrä, tapahtuma-avustuksella järjestetyt	-	-	10	10	10
LIIKUNTA					
Liikuntahallin käyttöaste ark. 15-21	42,50%	45%	42,50%	45%	45%
NUORISO					
Nuorisotilojen käyntimäärä	1214	1500	573	1500	1500

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä, ja HYTE-työn tavoitteena on kaventaa asukkaiden hyvinvointi- ja terveyseroja sekä ehkäistä sairauksia, tapaturmia ja syrjäytymistä. HYTE-työn tavoitteena on myös lisätä kuntalaisten koettua hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä sekä vahvistaa mielen hyvinvointia ja osallisuutta.

Vuoden 2023 alusta on otettu käyttöön HYTE-kerroin. Kunta voi vaikuttaa tekemällään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työllään HYTE-kertoimen valtionosuusmäärään. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kerran valtuustokaudessa tehdään laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka asettaa tavoitteet kunnan HYTE-työlle neljäksi vuodeksi kerrallaan. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain vuosiraportissa, jonka yhteydessä tarvittaessa tarkennetaan hyvinvointitavoitteita ja -toimenpiteitä.

Hyvinvointisuunnitelman avulla Tervossa johdetaan, ohjataan ja kehitetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Suunnitelman avulla varmistetaan toiminnan suunnitelmallisuus, tavoitteellisuus, pitkäjänteisyys ja yhteistyö eri toimijoiden välillä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöstä vastaavat osaltaan jokainen kunnan toimija oman työnsä sekä poikkihallinnollisen työn kautta. Kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävät tavoitteet pyritään saavuttamaan kunnan, hyvinvointialueen toimijoiden, kolmannen sektorin ja sekä valtakunnallisten että alueellisten verkostojen yhteistyöllä. HYTE-työtä koordinoi varhaiskasvatuspäällikkö kunnan HYTE -yhdyshenkilönä ja työtä johtaa kunnan johtoryhmä.

HYTE-työn näkyvyys, ymmärrettävyys, suunnitelmallinen yhteistyö eri toimijoiden kesken sekä kuntalaisten osallisuus ovat avainasemassa monipuolisessa terveyden ja hyvinvoinnin edistämis- ja ennaltaehkäisevässä työssä.

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Osallisuuden vahvistuminen ja yksinäisyyden vähentäminen	- Ideointi- ja palautekyselyt kuntalaisille - Järjestöpalaverit - Kaikille avoimet/maksuttomat tapahtumat, - Vapaaehtoistyö - Hankkeet - Järjestöjen välinen yhteistyö, näkyvyys, järjestöpositiivisuus > matalan kynnyksen osallistuminen - Koulun tukioppilastoiminta - Kaikukortin näkyvyyden lisääminen kuntalai-	- Kyselyihin vastanneiden määrä - Kävijä-/osallistujamäärät - Kyselyiden tulokset - Järjestöjen uusien jäsenien määrä - Koulun tukioppilastoiminnan dokumentointi

	sille> laajempi käyttöaste	-Kaikukortin käyttöaste
Vanhemmuus vahvistuu	- Kasvatuskumppanuus neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja koulussa> vertaistuki vanhempainilloissa - Vanhempainyhdistys - Asiantuntijaluennot ja tietoiskut somessa sekä varhaiskasvatuksen että koulun tiedotuskana- vissa	-Vasut -Neuvolan lomakkeet -Suora palaute vanhemmilta
Itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen	-Terveelliseen ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen ja ohjaaminen (ennaltaehkäisevä päihdetyö: päiväkot, koulu, terveyden huolto, HVA) -Terveyttä edistävät tapahtumat, järjestöjen toiminta -Kaikukortin näkyvyyden lisääminen kuntalaisille> laajempi käyttöaste -Lasten ja nuorten vapaa-aikaan panostaminen > HYTE- ja kunnan vapaa-ajantoiminta (nuorten omaehtoisten liikuntaharrastusten mahdollistaminen, kunnan kiinteistöalueiden kunnossapito, harrastusmahdollisuuksien näkyväksi tekeminen (kunta, koulu, päiväkot, kansalaisopisto, järjestöt) -Hanke (luontoreitit)	-Vasut -TEAviisari -Kävijämäärät -Kaikukortin käyttöaste -Kuntosalin käyttöaste -Harrasteryhmien käyttöaste
Mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy	-Tervon luontokohteet ja liikuntareitit paremmin ja selkeämmin esille> luontokohteiden mainostaminen -Toimiva ja näkyvä Tervon tapahtumakalenteri> lähellä.fi-alusta järjestöjen käyttöön -Luonto pedagogisena oppimisympäristönä päiväkodissa ja koulussa -Ennaltaehkäisevä päihdetyö> yhteistyön kehittäminen HVA:n kanssa. -Kaikukortin näkyvyyden lisääminen kuntalaisille> laajempi käyttöaste	-Kävijämäärät -Tapahtumakalenterin käyttömäärä -Lähellä.fi-alustan järjestöjen käyttömäärä -Vasut -Mielenterveysneuvolan asiakasmäärät -Kaikukortin käyttöaste
Tapaturmien ja väkivallan ehkäiseminen	-Turvalliset ja hyvin hoidetut liikenneväylät ja piha-alueet -Tiedottaminen -Infotapahtumat	-Kävijämäärät -THL:n, hyvinvointialueen ja viranomastahon tilastot

Ennakkovaikutusten arvioinnin käyttöönotto kunnassa	-Käyttöönotto kunnassa vuonna 2025	
---	------------------------------------	--

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Kunnan väkimäärän väheneminen ja väestön ikääntyminen, kunnan ikärakenne. Vapaa-ajan viettotavat teknologian kehittymisen myötä muuttuneet, joka lisää kilpailua vapaa-ajanvietosta.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

Kulttuuritapahtumien järjestäminen toteutetaan pääasiassa avustuksin. Riskinä on, että avustushakemuksia ei saada ja kulttuuritapahtumia ei toteudu tai toteutuu niukasti. Palveluiden toteuttaminen ja laadun varmistaminen ympärivuoden huomioiden henkilöstön määrä ja ohuus esim. loma-aikoina ja mahdollisissa sairaustapauksissa Henkilöstö työhyvinvointi ja jaksaminen.

b) johtamisjärjestelmän riskit

Kirjaston johtaminen ostopalveluna. Osaaminen kulttuuritoimen johtamisessa.

b) tukitoimintojen riskit

Palvelujen ulkoistamiseen liittyvät riskit.

c)

d) taloudelliset riskit

Sijaiskulut organisaation ohuudesta johtuen

e) omaisuusriskit

Vanha kiinteistö

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

Kirjaston toiminnan ja toimintakulttuurin mukauttaminen uusiin pienempiin tiloihin.

g) henkilöriskit

Vapaa-aikapuolen henkilöstömäärä on minimissään. Poissaolojen varalle ei ole sijaisia. Jos joku on poissa, toiminta halvaantuu.

Osaaminen ja toiminnan järjestäminen (esim. tietojärjestelmien käyttö, arjen käytänteet jne.) keskittynyt yksittäisille henkilöille, joten poissaolojen sijaisjärjestelyjen toteuttaminen hankalaa

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Kirjaston henkilöstöä varattu poikkeusoloissa kunnan viestintään, joka aiheuttaa hankaluuksia kirjastotoiminnan toteuttamisessa. Huomioitava myös kirjastotoiminnan järjestäminen henkisen kriisinkestävyyden kannalta kunnan valmiussuunnittelussa. Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Johtamisjärjestelmän onnistuminen. Kulttuuritoimen johtaminen ja toteuttaminen. Riskinä on, että kunnassa ei pystytä täyttämään lain vaatimuksia kulttuurin järjestämisen osalta. Ensi vuoden aikana tulee pohtia, miten kulttuuritoimi jatkossa järjestetään.

Tuloarviot ja määrärahat

VAPAA-AIKA-TOIMINTA	Tilinpäätös 2023	Talousarvio 24	Talousarvio 2025	Suunnitelma 2026	Suunnitelma 2027
Toimintatulot	66.748,67	54.950,00	53.850,00	50	50
Toimintamenot	-467.200,80	-577.495,00	-503.801,00	500	500
Toimintakate	-400.452,13	-522.545,00	-449.951,00	-450	-450
Poistot ja arvonalentumiset	-23.927,83	-51.040,00	-51.962,00		
Laskennalliset erät	-89.318,55	-42.020,00	-30.327,00		

10.6 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin, 650)

Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue, 651)

Tulosalueen toiminnot

660 Hallinto

670 Ympäristöterveysvalvonta

680 Eläinlääkintähuolto

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, zoonoosien ja eläintautien ennaltaehkäisy sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestäminen. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluu kansanterveyslaissa määriteltyjen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukainen kunnille kuuluva valvonta. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä ovat mm. seuraavat:

- toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus
- valvontakohteiden toimintaa koskevien ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä annettavat todistukset tai tehtävät päätökset (ennakkovalvonta)
- luvanvaraisen toiminnan päättyessä perumispäätösten teko ja lopetusilmoitusten käsittelystä annettavat todistukset
- valvontakohteisiin suoritettavat säännölliset, valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset sekä mahdollinen jälkivalvonta
- näytteenotto tarvittaessa
- lainsäädännön noudattamatta jättämisestä tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten ja kieltojen sekä kieltopäätösten ja väliaikaisten toimenpidekieltojen antaminen

- lausuntojen antaminen (esimerkiksi kaavaehdotuksista tai ympäristö- ja rakennusluvista) sekä niihin läheisesti liittyvät selvitykset
- varautuminen häiriötilanteisiin

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen sekä kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

Tehtävä kattaa:

- peruseläinlääkäripalvelut
- kiireellisen eläinlääkäriavun
- eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan
- lausuntojen antamisen eläintenpitopaikkojen ympäristölupaprosessissa
- eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan
- eläintenpidon terveydellisen valvonnan
- eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen
- eläinsuojelun

Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto, Tervo ja ostopalveluna Kuopiolle Karttulan alueen suurelänpäivystys) sekä Keiteleen ja Pielaveden alue. Kiireellinen eläinlääkäriapu kattaa myös pieneläimille tarjottavat päivystysaikaiset palvelut.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset huomioidaan toiminnan suunnittelussa vuoden 2025 aikana. Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta on vahvistettu 13.6.2024. Eläinlääkintähuoltolaki on uudistunut ja muutokset astuvat voimaan alkaen 1.1.2026, tämä tulee huomioida toimintaa kehitettäessä vuoden 2025 aikana.

Yhteiset:

Yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa vuoden 2012 alusta. Palvelutuotantoa on uudelleenorganisoitu ja priorisoitu tarpeen mukaan, ja toimintaa on pyritty kehittämään sekä tehostamaan toteumien perusteella. Keiteleen kunnaneläinlääkärin viran osalta yhteistoiminta-alueella on ollut pitkäaikainen resurssipula eläinlääkinnän puolella. Kunnaneläinlääkärin virkaa ei ole saatu täytettyä useista yrityksistä huolimatta.

Vuoden 2025 yleisenä tavoitteena on edelleen toimintavalmiuden ylläpitäminen ja parantaminen sekä perustyöhön keskittyminen. Samalla valmistaudumme lisääntyvään yhteistyöhön alueellisten toimijoiden ja muiden yhteistoiminta-alueiden kanssa. Vahvana teemana ympäristöterveydenhuollossa on myös varautuminen ja sen vahvistaminen, niin suunnitelmien ajantasaistamisen kuin alueellisen ja paikallisen harjoittelunkin kautta. Henkilöstölle varataan riittävästi tilaisuuksia osallistua mahdollisesti suurempien palveluyksiköiden suunnitteluun, valmisteluun ja täytäntöönpanoon, samalla toimintavalmius ja -kyky pyritään säilyttämään riittävän hyvällä tasolla. Mahdolliseen valmisteluun osallistuu koko henkilöstö mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää jatkossa myös mahdollisesti vapautuvien virkojen täyttämistä ja resurssien turvaamista.

Ympäristöterveydenhuollon kentän ja palvelutarpeen muutoksia, lainsäädännön muutoksia sekä ympäristöterveyden kokonaistilannetta seurataan jatkuvasti ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin palvelutarpeiden ja -rakenteiden uudelleenorganisoinniseksi.

Suunnitelmallinen ja monipuolinen viestintä monikanavaisuutta hyödyntäen on tärkeää alueen asukkaiden ja sidosryhmien tietoisuuden lisäämiseksi ympäristöterveydenhuollon kentän asioista sekä mahdollisista muutoksista. Tiedotusta ja yhteydenpitoa alueen väestöön pyritään parantamaan ja viestintään laaditaan päivitetty suunnitelma vuoden 2025 aikana.

Ympäristöterveysvalvonta:

Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntöön pohjautuvan ja keskusvirastojen yhdessä laatiman vuosien 2025–2028 valtakunnallisen valvontaohjelman pohjalta laadittavat toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat hyväksytetään ympäristöterveyslautakunnassa. Riskiperusteisesti kohdennetut valvontakohdekohtaiset valvontasuunnitelmat perustuvat valtakunnallisiin valvontasuunnitelmiin. Mikäli monivuotisen suunnitelman muutokset eivät ole merkittäviä, riittää suunnitelman vieminen vuosittain tiedoksi toimielimelle. Valvontaohjelmakauden muuttuessa kaikki toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat päivitetään vastaamaan uutta valtakunnallista ohjeistusta.

Suunnitelmakausi 2025–2028 on poikkeuksellisesti vain neljän vuoden mittainen. Uusi valvontaohjelmakausi vaatii yhteistoiminta-alueen valvontasuunnitelman laajan päivityksen. Valvontasuunnitelman päivitys astuu voimaan 1.1.2025. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteet tarkentuvat valvontasuunnitelman perusteella. Uuden valvontaohjelmakauden yhteisenä teemana ovat ydintehtävät ja vaikuttava valvonta. Toiminnassa panostetaan perustyn laatuun sekä vaikuttavuuteen. Ohjelmakauden merkittäviksi tavoitteiksi on nostettu tietoperusteinen valvonta, osaamisen vahvistaminen sekä varautumiseen panostaminen. Tavoitteena on korkealaatuinen, suunnitelmallinen ja oikein kohdennettu valvonta, jota tehdään riittävien voimavarojen. Valvonnan tulee olla tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Suunnitelmallista valvontaa priorisoidaan tehtävien kiireellisyysjärjestyksessä. Valvontatyön suunnittelematon osuus mm. asumisterveys- ja sisäilma-asiat yksityisissä ja julkisissa kiinteistöissä, erilaiset erityis- ja häiriötilanteet sekä asiakasyhteydenotot ja lausuntopyynnöt vaativat usein kiireellisiä toimenpiteitä ja vievät runsaasti työaika. Valvontaohjelmakausi ohjaa myös entistä vahvemmin viranhaltijoiden osaamisen vahvistamiseen ja nopeasti muuttuvan lainsäädännön seuraamiseen. Terveystensuojelulain kokonaisuudistus tulee tapahtumaan valvontaohjelmakauden aikana, tähän työhön myös Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelut tulee osallistumaan omalla työpanoksellaan, mm. erilaisten yhteistyöryhmien ja sidosryhmätilaisuuksien kautta.

Ympäristöterveydenhuollon voimassa oleva maksutaksa on päivitetty ja hyväksytty 20.12.2023 ja taksa on ollut voimassa 1.1.2024 alkaen. Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijoille tuli vuoden 2022 alusta alkaen valtakunnallinen vuosittainen 150 € suuruinen perusmaksu. Maksu koskee lähes kaikkia kuntien valvonnassa olevia elintarvikehuoneistoja. Myös terveydensuojelulain (763/1994, TsL) maksullisuutta laajennettiin vuoden 2022 alusta alkaen vuosittaisella valvonnan perusmaksulla, jota alettiin periä vuoden 2023 alusta lähtien laissa määritellyiltä toimipaikoilta ja toiminnoilta. Vuosittainen perusmaksu on veroluonteinen ja suuruudeltaan 150 €. Vuosimaksu voidaan periä sekä elintarvike- että terveydensuojelulain nojalla niiltä kohteilta, joilla on molempien

lakien mukaista toimintaa toimipaikassaan. Perusmaksusta saatavilla tuloilla on lakisääteisesti tarkoitus kyetä tuottamaan valvontayksikkötasoisesti lisäarvoa myös toimijoille. Tämä velvoite tarkoittaa esimerkiksi resurssien lisäämistä ohjaukseen ja neuvontaan tai erilaisten toimijoille suunnattujen koulutusten järjestämistä. Tervon kunnan ympäristöterveyspalvelut selvittää vuoden 2025 aikana mahdollisuutta järjestää koulutusta erityisesti pienille vesiosuuskunnille.

Vuoden 2025 osalta tullaan esittämään maksutaksan muuttamista tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan vuosimaksun osalta vastaamaan valtakunnallista tasoa. Yhteistoiminta-alueella vuosimaksu on vain 250 €, vaikka lainsäädäntö mahdollistaa 500 € maksun perimisen. Valtakunnallisesti maksut on pyritty nostamaan lähelle maksimitasoa tupakkalain hengen mukaisesti. Tarkoituksena on vähentää tupakointia ja tupakkatuotteiden käyttöä valtakunnallisesti.

Resursseja tulee varata aiempaa enemmän alkutuotannon valvontaan. Alkutuotantokohteiden siirtyminen aktiivisen valvonnan piiriin on lisännyt valvontatyön vaatimaa resurssia n. 0,5 htv/v. Tervon kunnan ympäristöterveyspalveluiden toiminta-alueen erityispiirteenä on erityisesti mansikanviljely, merkittävä osa kotimaisesta mansikasta kasvatetaan tällä alueella. Marjatilojen elintarvikevalvonta sekä poimijoiden asumisolosuhteiden valvonta on todettu alueelliseksi erityispiirteiksi, ja nämä tulee huomioida valvontaa resursoitaessa. Alueellisena erityispiirteenä on myös Suonenjoen Mansikka -nimisuojan valvonta, joka lisää entisestään myös alkutuotantoon kohdentuvaa valvontaa.

Terveysturvallisuuden puolella erityispiirteenä on valvonta-alueella sijaitsevien vesiosuuskuntien runsas määrä, osuuskuntia on yli 20 kappaletta. Talousvesilainsäädäntö on muuttunut viime vuosina merkittävästi, ja etenkin vapaaehtoisvoimin toimivien pienten vesiosuuskuntien osaamistaso ei enää vastaa nykylainsäädännön vaatimuksia. Erityisesti riskiarvioiden, näytteenottosuunnitelmien sekä varautumissuunnitelmien laatimisessa avustaminen vaatii runsaasti työaikaa valvontaviranomaiselta. Vesihuoltolain uudistus on parhaillaan meneillään, ja vesihuoltolaitoksille tulee jatkossa kohdentumaan entistä enemmän velvollisuuksia, mikä tulee vaatimaan myös terveturvallisuuden puolelta lisää työpanosta.

Ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävien resurssien varmistamiseksi tulisi entistä tehokkaammin kohdentaa valvonnasta saatavat tulot yhteistoimintasopimuksen mukaisesti lisätyövoiman palkkaamiseen sekä valvonnan kehittämiseen. Vuosilomien sijaisuuksiin sekä suunnitelmalliselle valvonnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan jatkossakin lisätyövoimaa. Resurssit pyritään turvaamaan vähintään nykyisellä tasolla. Avoimiin virkoihin haetaan täyttöluvat. Yhteistyötä jäsenkuntien sekä niiden eri viranomaisten kanssa pyritään tiivistämään ja tehostamaan.

Eläinlääkintähuolto:

Valvontaa jatketaan alueellisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman mukaisesti. Priorisointia joudutaan tekemään edelleen valvontatarpeen määrittelyssä, etenkin suunnittelemattomien eläinsuojelutehtävien osuuden ollessa suunniteltua suurempi. Valvontaeläinlääkärin virka on täytetty 1.9.2024 alkaen. Valvontaeläinlääkärin työnkuvaan on tehty muutoksia työssä jaksamista tukemaan tilanteessa, jossa valvontaeläinlääkärille ei ole mahdollista tarjota

toista valvontaeläinlääkäriä työpariksi. Laitosvalvonnan tehtävät on suunniteltu toteutettavan ympäristöterveysjohtajan toimesta. Maitohygieniatarkastukset toteutetaan kuntapraktikkojen työpanoksella, hyödyntämällä ns. toimistopäiviä, jolloin eläinlääkäreillä ei ole vastaanottovelvoitetta. Toimistopäivinä praktikot voivat tehdä tarpeen mukaan myös eläinsuojeluvalvontaa, Ruokaviraston ohjeistamaa elintarvike- ja eläintautivalvontanäytteenottoa, maitohygieniatarkastuksia sekä muita AVI:n ja Ruokaviraston määrittämiä valvontatehtäviä.

Tilayksiköiden kasvun myötä eläinlääkintähuollossa on edelleen aiempaa enemmän tarvetta suunnitelmalliselle ja ajanvarausperusteiselle palvelulle, mitä on saatu toteutettua päivystysjärjestelmän uudelleen organisoinnilla. Työjärjestelyissä on edelleen otettava huomioon myös mahdollisuus jakaa viranhoito kahdelle eri henkilölle, minkä ei kuitenkaan oleteta aiheuttavan korotuksia palkkamenoihin. Lisäksi tällä pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista, ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta. Vuoden 2023 alusta lähtien eläinlääkärisopimuksessa on ollut voimassa pakollinen viikoittainen lepopäivä, tämä vaikuttaa päivystys- ja läsnäololistojen laatimiseen ja siksi on ehdottoman tärkeää, että henkilöstömäärä on riittävä koko alueella.

Vuoden 2023 alusta päivystyskorvaukset nousivat 100 % Lääkärisopimuksen mukaisesti. Vuodelle 2025 päivystyskorvaukset on budjetoitu oikein. Vakituksia sijaisia on onnistuttu saamaan paremmin, alueella työskentelee vuoden 2024 lopussa useita säännöllisiä ja osa-aikaisia sijaisia, joilla on pystytty pyörittämään päivystykset talousarvion mukaisesti. Eläinlääkintähuollon henkilöstön työssäjaksamiseen ja työolosuhteisiin sekä yhteistoiminta-alueen houkuttelevuuteen työnantajana panostetaan vuoden 2025 aikana, jotta hyvä tilanne saadaan pysymään.

Vakinaisten viranhaltijoiden palkkakustannus on pääsääntöisesti edellisvuoden tasolla. Sijaisten palkkojen kustannuksia on nostettu vuodelle 2025 runsaamman sijaistarpeen takia, kun useampi eläinlääkärintyö on toistaiseksi täyttämättä. Talousarviosta on aikaisemmin poistettu ns. Keiteleen kunnaneläinlääkäriviran palkkakustannukset, vaikka Pielavesi-Keitele-päivystysalueella on jatkuvasti tarve neljännelle eläinlääkärille päivystysringissä. Tätä vajetta on paikattu sijaisilla, mikä on näkynyt sijaisten palkkakulujen ylityksinä toistuvasti. Sijaisten palkkojen odotettu määrä on korjattu vuoden 2025 talousarvioon vastaamaan todellista hyvää tilannetta, jossa virat on suunnitelmallisesti täytetty ja eläinlääkäreiden työkuorma voidaan pitää kohtuullisella tasolla.

Eläintenhoitajien palkkoja on budjetoitu vuodelle 2025 hieman edellisvuotta enemmän, eläintenhoitajan hyödyntäminen yhdenvertaisesti ja tehokkaasti on selvityksen alla alkuvuonna 2025. Eläintenhoitajaa hyödynnetään alueella vaihtelevasti, ja todellinen tarve tulee kartoittaa klinikkakohtaisesti - kuitenkin alueellisesta yhdenvertaisuudesta huolehtien.

Vuonna 2024 vakituudessa kiertävän praktikon virassa ollut henkilö on siirtynyt eläköityneen kunnaneläinlääkärin tehtävään. Kiertävän kunnaneläinlääkärin virkaa on hoidettu sijaisvoimin täysiaikaisesti. Vuonna 2024 on saatu rekrytoitua hyvin pitkäaikaisia sijaisia, mikä on vaikuttanut positiivisesti vakituisen henkilöstön jaksamiseen. Myös vuosilomia ja päivystysvapaita on pystytty pitämään kohtuullisen hyvin. Ylimääräisiä päivystäjiä on tarvittu vähemmän, mikä vaikuttaa päivystyskustannuksiin säästävästi.

Jatkossakin sijaisten rekrytointiin tulee panostaa, sillä valtakunnallisen eläinlääkäripulanvuoksi sijaisia ei ole helposti saatavilla. Sijaisille tulee pystyä tarjoamaan tarvittaessa majoitus ja matkakulut, sekä akuutissa päivystäjätarpeessa myös korotettuja korvauksia, mikä on huomioitava henkilöstökuluissa. Riittävä sijaisten rekrytointi on ensiarvoisen tärkeää palvelujen turvaamisen ja henkilöstön jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta. Eläinlääkäritilanteen ollessa hyvä ja sijaisia käytössä riittävästi, myös palkkakulut toteutuvat vähintään talousarviossa suunnitellulla tasolla. Palvelun laatu ja yhteistoiminta-alueen kestävällä pohjalla oleva toiminta tulee kuitenkin huomioida perusteena kasvaville kuluille. Valvontayksikkö on toiminut alitehoisesti useita vuosia, mikä on näkynyt säästöinä etenkin palkkamenoissa. Positiivinen ja kestävä muutos toimintaympäristössä nostaa siis väistämättä kulurakennetta.

Eläinlääkintäohjelmisto on vaihdettu uuteen selainpohjaiseen, vanhan ohjelmiston loputtua. Tämä aiheutti kustannuksia ohjelmiston vaihdon yhteydessä. Jatkossa ohjelmistokulut pysyvät lähes ennallaan. Sähköisten ja mobiilijärjestelmien täysimääräinen käyttö vaatii myös riittävät laiteresurssit. Tietokoneiden, potilasohjelmien, mobiililaitteiden ja puhelimien määrän ja laadun on oltava riittävät ja ajantasaiset, jotta niitä pystytään hyödyntämään täysimääräisesti.

Eläinlääkintähuollossa on edelleen vakinainen eläintenhoitajantoimi Pielaveden yhteisvastaanotolle, mutta toimea ei ole täytetty loppuvuonna 2024. Toimen työnkuvaa ja täyttötarvetta arvioidaan vuoden 2025 alussa. Jatkossa tulee huomioida myös Sisä-Savon alueelle vastaavalle toimelle rahoitus, siten että eläinlääkäriä kohden avustavan toimen työpanos olisi noin 34 h/kk. Eläintenhoitajan toimenkuvia ja tarvetta arvioidaan vuoden 2025 aikana. Eläintenhoitajan antama toiminnallinen apu kohdistuu toimenpiteiden avustamiseen, välinehuoltoon, lääkevaraston ajan tasalla pitämiseen, toimistotyöhön ja yms. oheistoimintoihin vapauttaen eläinlääkäriresurssia varsinaiseen eläinlääkärin koulutusta vaativaan työhön. Eläintenhoitajan työpanos edesauttaa eläinlääkäreiden työssäjaksamista ja lisää vastaanoton tehokkuutta sekä toimintavarmuutta ja parantaa asiakaspalvelua.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2025

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Mittari
Ympäristöterveysvalvonta		
Valvonnan vaikuttavuuden edistäminen.	Paikalliseen riskinarvioon pohjautuvan kohdekohtaisen valvontasuunnitelman laatiminen ja suunnitelman mukaiset valvontatoimet.	Valvontasuunnitelma laadittu uusien valtakunnallisten valvontaohjelmien pohjalta ennen 1.1.2025
	Toiminnanharjoittajien neuvonta ja ohjaus. Erilaisten lausuntojen antaminen.	Yhteydenotot kirjataan Vatiin säännönmukaisesti. Vuosittainen määrä raportoidaan.
	Viranomaisyhteistyö ja yhteistyö muiden valvontayksiköiden kanssa mm. talousvesi, sisäilma, varautuminen, elintarvikevalvonta.	Yhdenmukaistetaan toimintatapoja alueellisesti, päivitetään suunnitelmat toimenpiteiden pohjalta. Yhteistyökokouksia/vuosi

Muuttuvan lainsäädännön vaatimusten huomioiminen valvonnassa.	Henkilöstön osaamisen ylläpito ja asiantuntijuuden lisääminen. Kouluttautumismahdollisuus kaikille vuosittain järjestettäviin koulutuksiin ja seminaareihin.	Osallistutaan koulutuksiin koulutusmäärärahan puitteissa. Koulutukset kirjataan Populukseen ja määrää seurataan.
Valvonnan tasapuolisuus.	Riskiperusteisen valvonnan korostaminen ja paikallistuntemuksen hyödyntäminen valvonnassa. Valvontakohdetietojärjestelmän ajantasaisena pitäminen.	Valvontakohteiden tarkastustiheydet käyty läpi kohdekohtaisesti ja asetettu riskiperusteisesti. Valvontakohteet käyty läpi vuosittain perusmaksulaskutuksen yhteydessä.
Toimiva työyhteisö ja kustannusten hallinta	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin ja lisätyövoiman tarpeen huomioon ottaminen.	Sijaisten palkkaaminen pidemmille poissaolojaksoille.
	Toimitilojen ja tilavuokrien läpikäyminen sekä tarkastelu vuoden 2025 aikana. Siivoussopimusten ajantasaistaminen.	Kattava ja tarpeenmukainen toimitilaverkko. Kustannustehokkaat ja toimivat sekä ajantasaiset sopimukset vuoden 2025 lopussa.

Eläinlääkintähuolto		
Alueen eläinlääkintähuollon toteuttaminen, palveluiden parantaminen, työhyvinvoinnin edistäminen sekä henkilöresurssien ja ajankäytön tehostaminen.	Eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteuttaminen.	Suunnitelma laadittu 1.1.2025
	Avustajan/avustajien toimenkuvan selkiyttäminen, vakiinnuttaminen ja hyödyntäminen osana koko työyhteisöä	Avustajaresurssin hyötykäyttö käydään läpi valvontayksikössä vuoden 2025 aikana.
	Valvontaeläinlääkärin työnkuvan vakiinnuttaminen ja yhteistyö alueen praktikoiden kanssa.	Valvontaeläinlääkärin työnkuvan muokkaaminen. Praktikoiden toimistopäivät valvontaeläinlääkärin avustamista varten.
	Vapaaehtoisein terveydenhuolto-ohjelmiin (naseva, sikava) liittyvien pyydettyjen käyntien toteutuminen.	Toteuma 100 %
Kustannusten hallinta	Klinikkamaksun käyttöönoton ja sen vaikutusten selvittäminen. Uuden eläinlääkintähuoltolain vaatimusten vaikutusten arvioiminen ja siirtäminen valvontayksikön käytäntöihin.	Selvitetään klinikkamaksun käyttöönoton todelliset kustannukset ja varaudutaan ottamaan klinikkamaksu käyttöön vuoden 2025 aikana. Valmistaudutaan 1.1.2026 voimaan tulevaan

		eläinlääkintähuoltolakiin ja sen muutoksiin.
	Toimitilojen ja tilavuokrien läpikäyminen sekä tarkastelu vuoden 2025 aikana. Siivoussopimusten ajantasaistaminen.	Kattava ja tarpeenmukainen toimitilaverkko. Kustannustehokkaat ja toimivat sekä ajantasaiset sopimukset vuoden 2025 lopussa.
Toimiva työyhteisö	Resurssien turvaaminen. Sijaisten rekrytoinnin, perehdyttämisen ja yhteydenpidon kehittäminen	Rekrytoidaan riittävästi sijaisia, jotta vuoden 2025 lopussa eläinlääkäreillä ei ole kohtuuttoman paljon pitämättömiä lomia tai päivystysvapaita.
	Pielavesi-Keitele-alueen toiminnan ja yhteisvastaanoton kehittäminen	Yhteiset toimintamallit yhteisvastaanotolla toimimiseen päivitetty ja kirjattu.

Toiminnan tunnusluvut

YMPÄRISTÖTERVEYSVALVONTA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n tarkastukset	86	180	180	180	180
Valvontasuunnitelman mukaiset TsL:n tarkastukset	94	70	90	90	90
Valvontasuunnitelman mukaiset TupakkaL:n tarkastukset	23	20	30	20	20
ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Suureläinkäynnit virka-aikana	1370	1500	1500	1400	1400
Pieneläinkäynnit virka-aikana	4438	4900	5000	5000	5000
Suureläinkäynnit päivystysaikana	284	300	300	300	300
Pieneläinkäynnit päivystysaikana	505	560	560	590	590
Eläintautivalvonta suoritteet	19	15	20	20	20
Eläinsuojeluvalvonta/ ilmoituksen varaisissa kohteissa	2	25	30	30	30
Eläinsuojeluvalvonta/ eläinsuojeluilmoitukset	20	50	50	50	50

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

- Talousarvio vaikuttaa realistiselta, mutta edellyttää entistä tiukempaa talouskuria ja suunnitelman edistymisen seuranta neljännesvuosittain. Talousarviossa ei ole enää lainkaan liikkumavaraa, pienetkin muutokset toimintaympäristössä tai henkilöstössä voivat johtaa määrärahojen ylittymiseen.
- Resurssivaje on pääsääntöisesti selätetty vuoden 2024 aikana. Alkuvuodesta 2025 resurssivaje kohdentuu lähinnä ympäristöterveysvalvontaan virkavapaiden muodossa. Tarve sijaisen palkkaamiselle on ilmeinen. Eläinlääkintähuollon puolella sijaistarvetta on jatkuvasti, koska ns. Keiteleen kunnaneläinlääkäri virka on täyttämättä. Tähän virkaan ei ole kuitenkaan varattu palkkarahaa talousarvioon, vaan resurssivajetta paikataan suunnitelmallisesti sijaisilla.
- Toiminnan tulosten seuranta on osittain mahdollista reaaliaikaisesti kohdetietojärjestelmän kautta, vaikuttavuuden arviointi on hankalampaa. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) otetaan täysimääräisesti käyttöön ja Vatista saatavaa tietoa hyödynnetään toiminnan suunnittelussa (tiedolla johtaminen).
- KliniQ -potilastieto-ohjelma mahdollistaa eläinlääkintähuollon suoritteiden seurannan osittain. Eläintautivalvonnan, eläinsuojelun ja vapaaehtoisten terveydenhuolto-ohjelmien suoritteet kerätään erikseen eläinlääkäreiltä. Tämä aiheuttaa jonkin verran raportointiviivettä ja hankaloittaa seuranta.
- Tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin tilanteen ja talouden vakauttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi edelleen.
- Osaavan ja vastuullisen henkilöstön rekrytointihaasteet voivat jatkua. Virkavalinnoissa tulee panostaa haastatteluihin ja perehdytykseen. Osaavaa henkilökuntaa tulee sitouttaa yksikköön tarjoamalla riittävästi pitovoimatekijöitä, mm. koulutusmahdollisuuksia, mahdollisuuksia muokata tehtäväkuvaa kiinnostuksen ja tarpeen mukaiseksi sekä kilpailukykyistä palkkausta/korvauksia.

b) johtamisjärjestelmän riskit

- Perehdyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja sisäisen valvonnan ohjeet saatetaan henkilöstön tietoon
- Päätöksenteko, dokumentointi sekä arkistointi järjestetään lainsäädännön mukaisella ja asiaan kuuluvalla tavalla
- Henkilöstön poissaoloja korvataan OTO:na tehtävänä työnä olemassa olevan henkilöstön voimin. Tämä malli kuormittaa henkilöstöä ja vaikuttaa mm. suunnitelmallisen valvonnan toteumaan.
- Pitkäaikainen vaje johtamisessa on johtanut huomattavaan työkuormaan mm. suunnitelmien päivittämistarpeessa. Vuoden 2025 aikana selvitetään mahdollisuuksia kehittää johtamisjärjestelmää.
- Valmistelu ja esittely pyritään järjestämään mahdollisimman tehokkaasti, perusteellisesti ja laadukkaasti.
- Erilaisten selvitysten sekä valitus- ja oikeuskäsittelyjen lisääntyminen aiheuttaa ylimääräistä työtä.

c) tukitoimintojen riskit

- Sopimukset tehdään kirjallisina, pyritään hyvään dokumentointiin. Toimitilojen siivoussopimukset käydään läpi ja tarvittaessa uudistetaan vuoden 2025 aikana.
- Lautakunta on määritellyt tilivelvollisen viranhaltijan hankintarajan, muilta osin käsittely tarvittaessa lautakunnassa ja kunnanhallituksessa sekä tarvittaessa pyydetään lausunto/kannanotto palveluyhteistyöjäsenkunnilta.
- ICT-järjestelmän haavoittuvuus ja inhimilliset virhetoiminnot.
- Toimitilojen vuokrien jatkuva nousupaine ja tilojen paheneva korjausvelka. Tilat ja tilavuokrat sekä toimitilojen kunto käydään kauttaaltaan läpi vuoden 2025 aikana. Pyritään huolehtimaan siitä, että ympäristöterveydenhuollolla on käytössään vain tarpeenmukaiset tilat, jotka ovat toimintaan soveltuvia ja hyvässä käyttökunnossa.

d) taloudelliset riskit

- Palveluiden ostojen osalta mahd. epidemioista ja erityistilanteista sekä niiden selvittämisestä syntyvät kustannukset. Mahdollisiin häiriötilanteisiin ei ole talousarviossa varauduttu. Kaikki epidemiaselvitykset ja muut ostopalvelutarpeet tulevat menemään talousarvion ylityksinä.
- Eläinlääkintähuollossa päivystyskorvauksissa voi olla huomattavaa vaihtelua. Tilanteessa, jossa ei saada riittävästi sijaisia, joudutaan maksamaan moninkertaisia korvauksia. Myös osalle sijaisista joudutaan maksamaan korotettuja korvauksia, jotta he ovat käytettävissä. Sijaisen käyttäminen kuitenkin säästää vakituisen henkilöstön voimavaroja perustyöhön. Sijaisille budjetoidut korvaukset tulevat ylittymään välittömästi, mikäli vakituksessa henkilöstössä tulee äkillisiä pidempiaikaisia poissaoloja.

e) omaisuusriskit

- Irtaimiston luettelointia suoritettu
- Vakuutukset tarkastettu ohjatusti
- Henkilöstö käyttää omia ajoneuvoja virkamatkoihin ja –tehtäviin. Polttoaineen saatavuus voi olla haaste tilanteissa, joissa polttoaineen jakelu on vaikeutunut.
- ICT-järjestelmien tietoturva ohjeistuksen mukaisesti

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit

- Mahdolliset muutokset toimintaympäristössä saattavat aiheuttaa ainakin väliaikaista kuormitusta henkilöstössä, muutosten vaikutusta kokonaisuudessaan on mahdotonta arvioida.
- Eläinlääkintähuoltolain voimaantulo 1.1.2026 aiheuttaa muutospaineita toiminnan suunnitteluun vuoden 2025 osalle. Muutostarpeet selvitetään alkuvuoden 2025 aikana ja tarvittavat muutokset pyritään suunnittelemaan ja toteuttamaan riittävässä aikataulussa ja hyvässä yhteistyössä henkilöstön kanssa ennen uuden lain voimaantuloa.

g) henkilöriskit

- Henkilöresurssien riittävyys - osaavan, vastuuntuntoisen ja ammattitaitoisen työvoiman saanti on haastavaa.
- Johtamisen järjestelmä tuo riskin resurssien ollessa rajalliset.
- Tehtävänkuvaukset päivitetään tarvittaessa, kehityskeskustelut pidetään vuosittain.
- Työhyvinvointiin ja jaksamiseen kiinnitetty huomiota (erityisesti eläinlääkintä), työnkuvia selkiytetty eläinlääkinnässä.

- Mahdollistetaan kouluttautuminen ja osaamisen ylläpito koulutusmäärärahojen puitteissa.
- Pyritään tiivistämään ja tehostamaan toimiala- ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä sekä Pohjois-Savon valvonta-alueiden välistä yhteistyötä.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- Normaaliolojen erityistilannesuunnitelma laadittu, päivitetään, hyväksytetään lautakunnassa ja toimitetaan asianmukaisesti eri viranomaisille ja yhteistyötahoille tiedoksi.

Riskien hallinnan kannalta tärkeintä on ennakoiva asenne, laadukas riskien arviointi ja hyvin suunniteltu toiminta myös häiriötilanteissa (erityistilannesuunnitelma ajan tasalla).

Varautumiseen panostetaan vuoden 2025 aikana.

Tuloarviot ja määrärahat	Tilinpäätös 2023 €	Talousarvio 2024 €	Talousarvio 2025 €	Suunnitelma 2026 1000 €	Suunnitelma 2027 1 000 €
Toimintatulot	1 620 991,00	1 657 966,00	1 703 683,00	1746	1754
Toimintamenot	1 598 734,00	1 696 130,00	1 707 587,00	-1695	-1695
Toimintakate (netto)	22 257,00	38 164,00	3 904,00	50	50
Poistot ja arvonalentumiset					
Laskennalliset erät	137 093	80 220	115 117		

=valuustoon nähden sitovat erät

11 INVESTOINTIOSA

Talousarvio 2025 sekä taloussuunnitelma 2026 ja 2027, Investointiosa

Kunnanhallitus

Sitova valtuustoon nähdessä hankkeittain = investointikustannuspaikka

Kiinteä omaisuus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Hanketavoitteet</i>	v.2024-2025 Yhtenäiskoulun suunnittelu ja rakentaminen. Koulun ja kirjaston uudet kalusteet sekä av- ja ict-varusteet				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>					
<i>Kustannusarvio ja sen Investointimenot</i>	-25 093,18	-130 000,00	-290 000,00		
<i>Investointitulot</i>					
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	-25 093,18	-130 000,00	-290 000,00	0,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Hanketavoitteet</i>	Kiinteistörekisteriselvityksen jatkaminen 2025-2027 ja uusien Tervetuloa Tervoon pylönien hankinta vuodelle 2026.				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>					
<i>Kustannusarvio ja sen Investointimenot</i>			-15000	-40 000,00	-15 000,00
<i>Investointitulot</i>					
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	0,00	0,00	0,00	-40 000,00	-15 000,00

Muut pitkävaikutteiset menot/Osakkeet ja osuudet	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Hanketavoitteet</i>	Allaan Rantatien yhden vuokraomakotitalon, As Oy Siltavahdin yhden osakehuoneiston ja Asunto Oy Tervon Valkeakankaan osakehuoneiston myynti				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>					
<i>Kustannusarvio ja sen jaksotus</i>					
<i>Investointimenot</i>	-122 280,30				
<i>Investointitulot</i>		350 000,00	385 000,00		
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	-122 280,30	350 000,00	385 000,00	0,00	0,00

Kiinteistöjen peruskorjaukset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Hanketavoitteet</i>	Mantun vesikaton ja yläpohjaeristyksen uusiminen (kustannusarvio 70 000 €), haetaan ELY:tä avustusta.				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>	Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua.				
<i>Kustannusarvio ja sen jaksotus</i>					
<i>Investointimenot</i>		-70 000,00	-70 000,00	-20 000,00	
<i>Investointitulot</i>					
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	0,00	-70 000,00	-70 000,00	-20 000,00	0,00

Muut pitkävaikutteiset menot/Tietokoneohjelmat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Hanketavoitteet</i>	Asianhallintajärjestelmän hankinta 40 000€ ja kunnan verkkosivujen hankinnan suunnittelu 10 000€ vuodelle 2025.				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>	Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistoaika tietokoneohjelmilla 4 vuotta.				
<i>Kustannusarvio ja sen jaksotus</i>					
<i>Investointimenot</i>		-50 000	-50 000		
<i>Investointitulot</i>					
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	0,00	-50 000,00	-50 000,00	0,00	0,00
<i>Investoinnit netto</i>	0,00	-50 000,00	-50 000,00	0,00	0,00

Julkinen käyttöomaisuus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Hanketavoitteet</i>	Kaavateiden ja yleisten alueiden suunnittelu ja korjaukset 20 000 € vuodelle 2025, suunnitelmavuosille 50 000 €/vuosi. Vierasvenesataman ja käyntisataman kehittäminen 10 000 € ja suunnitelmavuosille 85 000 €. Muut ympäristötyöt: Tervon kunnan ulkoilureittien kehittäminen hanketyönä 50 000 € ja suunnitelmavuodelle 2026 150 000 €. Uimarantojen ja leikkipuistojen uudistamiset 35 000 € vuodelle 2025 ja suunnitelmavuosille 15 000 €. Koulukorttelin piha-alueiden kunnostus uuden koulun rakentamisen jälkeen suunnitelmavuodelle 2026 80 000 € ja 2027 20 000 €.				
<i>Käyttötalousvaikutukset</i>	Vaikutus käyttötalouteen poistolaskennan kautta. Poistot aloitetaan hankkeen valmistuttua. Poistosuunnitelman mukainen lyhin poistoaika: liikenneväylät 17 vuotta, urheilukentät ja kuntopolut 20 vuotta, katuvalot 15 vuotta.				
<i>Kustannusarvio ja sen jakotus</i>					
<i>Investointimenot</i>	-65 158,77	-93 000,00	-115 000,00	-330 000,00	-100 000,00
<i>Investointitulot</i>					
<i>Rahoitusosuudet</i>					
<i>Investoinnit netto</i>	-65 158,77	-93 000,00	-115 000,00	-330 000,00	-100 000,00
<i>Investointiosa</i>	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Investointimenot yhteensä</i>	-212 532,25	-343 000,00	-540 000,00	-390 000,00	-115 000,00
<i>Investointitulot yhteensä</i>	0,00	350 000,00	0,00	0,00	0,00
<i>Rahoitusosuudet yhteensä</i>	0,00	0,00	385 000,00	0,00	0,00
<i>Investoinnit netto</i>	-212 532,25	7 000,00	-155 000,00	-390 000,00	-115 000,00

B u d j e t t i

Kunnanhallitus
Ulkoinen/Sisäinen

Kunnanhallitus
01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	TP 2023	Ed.budjett 2024	Budjetti 2025	Muutos %
00003 TULOSLASKELMA				
33000 Toimintatuotot				
33010 Myyntituotot				
3001 Vesi- ja jätevesimaksut	1 020	1 000	1 100	10,0
3005 Perusmaksut	36 907	37 035	46 035	24,3
3010 Sähkön myyntituotot	5 307	5 700	5 900	3,5
3022 s Sisäiset myynnit (sis)	37 800	38 800	38 800	
3062 Metsän myyntituotot	161 847	150 000		-100,0
3071 Myyntituotot kunnilta	1 563 689	1 601 616	1 630 213	1,8
3073 Myyntituotot muilta	19 538	20 100	23 500	16,9
3099 Muut korvaukset	29 850	31 800	31 800	
3100 Kotikuntakorvaukset	33 358	14 900	31 190	109,3
3140 Muut myyntituotot	28 393	26 700	27 700	3,7
33010 Myyntituotot	1 917 709	1 927 651	1 836 238	-4,7
33200 Maksutuotot				
3201 Kanto- ja perimispalkkiot	437	400	400	
3203 Valokopiomaksut	142	200	110	-45,0
3241 Vientitodistukset		300	300	
3242 Ilmoitusten käsittely	5 782	3 000	3 000	
3243 Valvontamaksut	26 412	32 000	35 000	9,4
3244 Näytteenottomaksut	59	100	120	20,0
3258 Päivähoitomaksut	19 092	27 490	27 000	-1,8
3271 Leiri- ja kurssimaksut	688			
3281 Maa-ainesten valvontamaksu	974	1 500	1 000	-33,3
3282 Ympäristölupamaksut	770	2 000	3 000	50,0
3285 Rakennusvalvonta- ja -tark	15 060	17 000	13 600	-20,0
3286 sRak.valvonta- ja tarkastu	581			
3294 Muut palvelumaksut	4 059	4 200	5 800	38,1
3295 Tilojen käyttökorvaukset	16 435	13 120	13 000	-0,9
3296 sTilojen käyttökorvaukset	349			
3297 Muut käyttökorvaukset	2 632	8 890	10 950	23,2
33200 Maksutuotot	93 472	110 200	113 280	2,8
33300 Tuet ja avustukset				
3300 Palkkatuki	7 463	6 350		-100,0
3305 Maakunnan kehittämisraha	58 145			
3310 Valtion tuki	25 005	6 000	63 500	958,3
3330 Muut tuet ja avustukset	781			
3350 Työterveyshuollon Kela-kor	17 007	3 450	3 050	-11,6
33300 Tuet ja avustukset	108 400	15 800	66 550	321,2
33400 Muut toimintatuotot				
33410 Vuokratuotot				
3410 Asuntojen vuokrat	49 819	60 000	57 400	-4,3
3420 Muiden rakennusten vuokra	272 750	261 000	261 290	0,1
3421 sMuiden rakennusten vuokr	11 179	11 000	12 000	9,1
3430 Maa- ja vesialueiden vuok	28 034	34 100	12 000	-64,8
3460 Muut vuokratuotot	26 320	25 000		-100,0
33410 Vuokratuotot	388 101	391 100	342 690	-12,4
33420 Muut tuotot				
3516 Edellisten tilikausien tu	4 334			
3530 Muut tuotot	125 313	9 300	3 600	-61,3
33420 Muut tuotot	129 647	9 300	3 600	-61,3
33400 Muut toimintatuotot	517 749	400 400	346 290	-13,5
33000 Toimintatuotot	2 637 330	2 454 051	2 362 358	-3,7
34000 Toimintakulut				
34010 Henkilöstökulut				
34050 Palkat ja palkkiot				

B u d j e t t i

Kunnanhallitus
Ulkoinen/Sisäinen

Kunnanhallitus
01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	TP 2023	Ed.budjett 2024	Budjetti 2025	Muutos %
4001 Vakinaisten viranhaltijoi	-1 446 341	-1 617 185	-1 615 800	-0,1
4002 Vakinaisten työsuhteisten	-493 004	-455 985	-479 720	5,2
4003 Tunti- ja urakkapalkat			-400	100,0
4006 Sijaisten palkat	-231 734	-86 100	-173 500	101,5
4007 Määräaikaisten palkat	-256 639	-181 700	-253 100	39,3
4009 Nuorten työllistäminen	-1 275	-3 500	-3 000	-14,3
4010 Työllistettyjen palkat	-10 533	-5 700		-100,0
4020 Erilliskorvaukset	-202 324	-210 000	-211 000	0,5
4030 Luottamushenkilöiden palk	-43 034	-42 050	-46 970	11,7
4031 Viranhaltijoiden kokouspa	-6 845	-7 350	-8 830	20,1
4037 Muut palkkiot	-2 211	-4 300		-100,0
4060 Jaksotetut palkat ja palk	41 447			
4230 Sairausvakuutuskorvaukset	43 522			
4240 Tapaturmakorvaukset	53			
4250 Muut Kansaneläkelaitoksen	2 500			
4260 Muut henkilöstömenojen ko	-2 638			
34050 Palkat ja palkkiot	-2 609 055	-2 613 870	-2 792 320	6,8
34100 Henkilösivukulut				
34110 Eläkekulut				
4100 KuEL-maksut	-437 859	-542 981	-538 975	-0,7
4101 KuEl-eläkemenoperusteine	-6 046			
4103 VaEL-maksut	-73 223			
4105 Tasausmaksu	-106 897	-131 700	-57 985	-56,0
34110 Eläkekulut	-624 024	-674 681	-596 960	-11,5
34150 Muut henkilösivukulut				
4150 Kansaneläke- ja sairausv	-40 430	-36 649	-36 158	-1,3
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-28 241	-22 468	-22 230	-1,1
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-43 444	-27 040	-26 480	-2,1
4180 Muut sosiaalivakuutusmak	-761	-562	-550	-2,1
4190 Jaksotetut sosiaalivakuu	7 533			
34150 Muut henkilösivukulut	-105 343	-86 719	-85 418	-1,5
34100 Henkilösivukulut	-729 367	-761 400	-682 378	-10,4
34010 Henkilöstökulut	-3 338 422	-3 375 270	-3 474 698	2,9
34300 Palvelujen ostot				
34310 Asiakaspalvelujen ostot				
4301 As.palvelujen ostot kunni	-130 287	-95 230	-144 750	52,0
4302 As.palvelujen ostot ky:lt	52 889			
4305 As.palvelujen ostot muilt	-9 445	-48 600	-27 000	-44,4
34310 Asiakaspalvelujen ostot	-86 843	-143 830	-171 750	19,4
34320 Muiden palvelujen ostot				
4344 Toimistopalvelut	-74 291	-94 800	-79 150	-16,5
4345 Asiantuntijapalvelut	-118 354	-13 500	-17 400	28,9
4346 Rahoitus- ja pankkipalvel	-4 317	-5 150	-5 260	2,1
4350 Painatukset, ilmoitukset j	-30 931	-18 610	-21 750	16,9
4360 Posti- ja kuriiripalvelut	-6 799	-5 610	-4 890	-12,8
4364 ICT-palvelut	-247 940	-252 386	-253 300	0,4
4370 Vakuutukset	-25 687	-31 000	-31 985	3,2
4372 Terveysturva -vakuutus	-34 687	-31 650	-34 050	7,6
4380 Puhtaanapito- ja pesulapa	-13 610	-21 750	-22 920	5,4
4384 Siivouspalvelut Viisarilt	-85 888	-88 700	-107 700	21,4
4390 Rakennusten rak.- ja kunn	-93 897	-39 300	-23 750	-39,6
4392 Alueiden rakentamis- ja ku	-6 189	-7 100	-6 350	-10,6
4394 Kiint.huolto-/kpitopalvel	-469 723	-288 900	-248 000	-14,2
4395 Alueiden huolto-/kpitopal	-194 871	-155 100	-150 300	-3,1
4397 Liikunta-al.hoitopalvelut	-109			
4398 Muut kiinteistöpalvelut V	-4 873	-500	-1 000	100,0
4400 Koneiden ja laitt. rak/ku	-2 569	-2 700	-1 000	-63,0

B u d j e t t i

Kunnanhallitus
Ulkoinen/Sisäinen

Kunnanhallitus
01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	TP 2023	Ed.budjett 2024	Budjetti 2025	Muutos %
4410 Majoitus- ja ravitsemispa	-111 492	-120 050	-131 170	9,3
4420 Matkustus- ja kuljetuspal	-183 840	-206 730	-223 610	8,2
4433 Työterveyshuollon palvelu	-35 168	-27 850	-30 000	7,7
4440 Koulutus- ja kulttuuripal	-15 035	-20 680	-22 980	11,1
4450 Osuus verokustannuksiin	-14 819	-15 540	-15 028	-3,3
4460 Muut yhteistoimintaosuude	-306 728	-118 610	-218 770	84,4
4465 Toiminnan kehittämispalve	-21 608	-27 980	-27 980	
4470 Muut palvelut	-5 091	-3 050	-1 550	-49,2
4471 sMuut palvelut (sis.)	-37 800	-38 800	-38 800	
4474 Luettelointipalvelut	-685	-750	-750	
34320 Muiden palvelujen ostot	-2 146 997	-1 636 796	-1 719 443	5,0
34300 Palvelujen ostot	-2 233 840	-1 780 626	-1 891 193	6,2
34500 Aineet, tarvikkeet ja tava				
34510 Ostot tilikauden aikana				
4500 Toimisto- ja koulutarvikk	-6 598	-7 640	-4 960	-35,1
4510 Kirjallisuus	-13 504	-13 000	-11 400	-12,3
4512 Kirjaston kirjahankinnat	-8 506	-9 000	-9 000	
4513 Kirjaston lehtihankinnat	-3 917	-3 000	-2 100	-30,0
4514 Kirjaston AV-hankinnat	-173			
4515 Kirjaston e-aineiston han	-2 601	-4 000	-4 000	
4520 Elintarvikkeet	-6 323	-7 700	-8 400	9,1
4530 Vaatteisto	-164	-600	-550	-8,3
4540 Hoitotarvikkeet	-221	-1 300	-1 100	-15,4
4542 Lääkkeet	-69			
4550 Puhdistusaineet ja -tarvi	-1 717	-1 700	-1 700	
4570 Lämmitys	-11 020	-104 250	-121 500	16,5
4572 Sähkö ja kaasu	-18 373	-63 600	-92 100	44,8
4574 Vesi	-22 308	-21 000	-20 750	-1,2
4580 Kalusto	-8 004	-23 000	-32 750	42,4
4586 Atk-laitteet		-1 150	-200	-82,6
4590 Rakennusmateriaali	-117	-500	-500	
4593 Koneiden ja laitteiden ku	-178	-2 000	-1 000	-50,0
4600 Muu materiaali	-4 637	-9 500	-6 900	-27,4
34510 Ostot tilikauden aikana	-108 431	-272 940	-318 910	16,8
34500 Aineet, tarvikkeet ja tava	-108 431	-272 940	-318 910	16,8
34700 Avustukset				
34710 Avustukset kotitalouksill				
4700 Lasten kotihoidon tuki	-32 338	-37 000	-20 000	-45,9
4710 Omaishoidon tuki	-414			
4730 Muut avustukset kotitalou	-3 606	-4 500	-3 000	-33,3
34710 Avustukset kotitalouksill	-36 358	-41 500	-23 000	-44,6
34720 Avustukset yhteisöille				
4728 Eläimenhaltijoille korvat	-15 412	-14 000	-14 000	
4740 Toiminta-avustus yhdistyk	-12 546	-18 400	-30 400	65,2
4741 Toiminta-avustus tiehoito	-52 457	-52 000	-52 000	
4742 Yritystuki	-8 436	-7 100	-7 100	
4746 Työmarkkinatuen kuntaosuu	-102 055	-100 000	-100 000	
34720 Avustukset yhteisöille	-190 906	-191 500	-203 500	6,3
34700 Avustukset	-227 264	-233 000	-226 500	-2,8
34800 Muut toimintakulut				
34810 Vuokrakulut				
4820 Asuinhuoneistojen vuokra	-23 010	-20 000	-16 000	-20,0
4822 Muiden rakennusten ja huo	-383 465	-385 800	-390 000	1,1
4823 sMuiden rakennusten ja hu	-11 528	-11 000	-11 600	5,5
4840 Koneiden ja laitteiden vu	-2 040	-2 100	-1 900	-9,5
4850 Leasingvuokrat	-4 644	-4 900	-4 000	-18,4
4860 Muut vuokrat	-1 717	-390	-2 340	500,0

B u d j e t t i

Kunnanhallitus
Ulkoinen/Sisäinen

Kunnanhallitus
01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	TP 2023	Ed.budjett 2024	Budjetti 2025	Muutos %
34810 Vuokrakulut	-426 404	-424 190	-425 840	0,4
34820 Muut kulut				
4900 Välilliset verot	-620			
4940 Muut kulut	-9 930	-5 000	-23 330	366,6
4941 sMuut erittelemättömät ku	-581			
4952 Perintäkulut/ulosoton pal	-293	-250	-300	20,0
4960 Jäsenmaksut	-868	-600	-950	58,3
4968 Edellisten tilikausien ku	-40 106			
34820 Muut kulut	-52 398	-5 850	-24 580	320,2
34800 Muut toimintakulut	-478 802	-430 040	-450 420	4,7
34000 Toimintakulut	-6 386 760	-6 091 876	-6 361 721	4,4
34999 Toimintakate	-3 749 430	-3 637 825	-3 999 363	9,9
35000 Verotulot				
5000 Kunnan tulovero	1 997 448	2 153 000	2 325 000	8,0
5100 Kiinteistövero	604 480	624 000	702 000	12,5
5200 Osuus yhteisöveron tuotosta	411 102	341 000	357 000	4,7
35000 Verotulot	3 013 030	3 118 000	3 384 000	8,5
35500 Valtionosuudet				
35510 Kunnan peruspalvelujen val				
5740 Peruspalvelujen valtionosu	-164 094	-82 000	128 493	-256,7
5750 Verotuloihin perustuva tas	658 008	749 000	803 204	7,2
35510 Kunnan peruspalvelujen val	493 914	667 000	931 697	39,7
35520 Muut valtionosuudet				
5700 Muu opetus- ja kult.toim.	-331 002	-332 000	-357 782	7,8
5745 Veromenetysten kompensati	367 382	365 000	261 632	-28,3
35520 Muut valtionosuudet	36 380	33 000	-96 150	-391,4
35500 Valtionosuudet	530 294	700 000	835 547	19,4
36000 Rahoitustuotot ja -kulut				
36010 Korkotuotot				
6000 Korkotuotot antolainasta u	10 170	7 000	7 000	
36010 Korkotuotot	10 170	7 000	7 000	
36100 Muut rahoitustuotot				
6100 Osinkotuotot ja osuuspääom	246 857	267 500	245 000	-8,4
6110 Lunastus-sopimusten vuokra	33 654	30 000		-100,0
6120 Verotilitysten korot ja ko	53			
6130 Viivästyskorkotulot	1 570	1 500	1 500	
6140 Peruspääoman korot kuntayh	618			
6170 Muut rahoitustuotot	252 577	15 000		-100,0
36100 Muut rahoitustuotot	535 329	314 000	246 500	-21,5
36200 Korkokulut				
6210 Korkokulut lainoista ulkop	-105 633	-84 050	-120 000	42,8
6240 Maksuliikennetilien korot	-1 686			
36200 Korkokulut	-107 320	-84 050	-120 000	42,8
36300 Muut rahoituskulut				
6310 Verotilitysten korot	-1			
6320 Viivästyskorot ja korotuks	-486			
6350 Luottoprovisiot	-4 161			
6351 Muut lainakustannukset	-5			
6380 Muut rahoituskulut	-71	-10 000	-10 000	
6384 Tilioikaisut	-105			
36300 Muut rahoituskulut	-4 829	-10 000	-10 000	
36000 Rahoitustuotot ja -kulut	433 350	226 950	123 500	-45,6
36999 Vuosikate	227 245	407 125	343 684	-15,6
37000 Poistot ja arvonalentumiset				
37100 Suunnitelman mukaiset pois				
7110 Poistot tietokoneohjelmist	-27 489	-23 090	-12 521	-45,8
7120 Poistot muista pitkävaikut	-62 840	-47 610	-48 948	2,8

B u d j e t t i
Kunnanhallitus
Ulkoinen/Sisäinen
01.01.2025 - 31.12.2025

EUR

	TP 2023	Ed.budjett 2024	Budjetti 2025	Muutos %
7130 Poistot rakennuksista	-106 831	-107 180	-224 606	109,6
7140 Poistot kiint. rakenteista	-91 650	-99 040	-95 878	-3,2
7150 Poistot koneista ja kalust	-8 936	-8 930	-3 828	-57,1
7210 Muut lisäpoistot		-128 365		-100,0
37100 Suunnitelman mukaiset pois	-297 747	-414 215	-385 781	-6,9
37000 Poistot ja arvonalentumiset	-297 747	-414 215	-385 781	-6,9
38499 Tilikauden tulos	-70 502	-7 090	-42 097	493,8
38500 Poistoeron lisäys (+) tai v				
8550 Poistoeron vähennys (+)	8 137	8 100	18 342	126,4
38500 Poistoeron lisäys (+) tai v	8 137	8 100	18 342	126,4
39999 Tilikauden ylijäämä (alijää)	-62 365	1 010	-23 755	-2452,0